

Monitor financieel gedrag 2017

Achtergrond, doel- en probleemstelling	Pagina 3
Methode, opzet en leeswijzer	Pagina 4
Samenvatting	Pagina 8
Resultaten	Pagina 16
Bijlage	Pagina 27

Op verzoek van Wijzer in geldzaken heeft Motivaction International B.V. een 3-meting uitgevoerd naar financieel gedrag onder de Nederlandse bevolking.

Monitoren van ontwikkelingen in financieel gedrag van Nederlanders

Wijzer in geldzaken heeft als doel om verantwoord financieel gedrag te bevorderen. Om ontwikkelingen bij consumenten te monitoren, wordt onder meer gebruik gemaakt van de 'Monitor financieel gedrag' (voorheen genoemd 'Publieksmonitor'). Sinds 2013 voert Motivaction deze monitor uit. Na 2013, 2014 en 2015 is dit jaar voor de vierde keer een meting gedaan.

De resultaten van de 0-meting in 2013 lieten zien dat aan financieel gedrag drie dimensies ten grondslag liggen: management van geld, financieel plannen en bewust beslissingen maken ten aanzien van financiële producten.*

3-meting

Het doel van deze 3-meting is om te monitoren welke ontwikkelingen zich de afgelopen jaren (tussen 2015 en 2017) hebben voorgedaan in het financieel gedrag van de Nederlanders. Hiernaast kijken we of er sprake is van bepaalde trends sinds 2013. Welke verschuivingen zijn zichtbaar in de manier waarop Nederlanders hun geld managen, financieel plannen en bewust beslissingen nemen ten aanzien van hun financiële producten? Om de vergelijking tussen de metingen zo zuiver mogelijk te maken, is een groot aantal vragen uit eerdere metingen exact herhaald. Daarnaast zijn dit jaar enkele vragen toegevoegd over financieel welzijn.

*Zie de [bijlage dimensies financieel gedrag](#) voor meer informatie over deze dimensies.

Methode en opzet

- De 3-meting is (net als eerdere metingen) uitgevoerd door middel van online kwantitatief onderzoek.*
- Voor het onderzoek is de vragenlijst van de 2-meting grotendeels herhaald. Een aantal vragen zijn geschrapt en er zijn circa tien nieuwe vragen toegevoegd.
- Het veldwerk vond plaats van 8 juni t/m 11 juni 2017.
- Voor het onderzoek is een verse en representatieve steekproef getrokken uit de Nederlandse bevolking van 18-80 jaar (zonder deelnemers uit de vorige meting). De steekproef is getrokken uit het consumentenpanel van Motivaction, StemPunt. In totaal is de vragenlijst door 1.040 respondenten volledig ingevuld.
- Door middel van propensity-sampling en weging is een hoge mate van representativiteit gerealiseerd voor sociodemografische kenmerken (leeftijd, geslacht, opleiding, inkomen, aantal personen in het huishouden, werksituatie en regio) en sociaal-culturele oriëntaties (waarden en drijfveren op basis van ons Mentality-model, waarin we 8 profielen - sociale milieus - onderscheiden).
- Verdere onderzoekstechnische informatie is te vinden in de [bijlage onderzoekstechnische informatie](#).

* De onderzoeksresultaten die in dit rapport worden besproken, zijn gebaseerd op een zelfrapportage vragenlijst. Er heeft geen gedragsmeting plaatsgevonden.

Leeswijzer (1/2)

Dit rapport start met een samenvatting van de onderzoeksresultaten. Vervolgens worden de resultaten uitgebreider besproken in het hoofdstuk 'Resultaten'. De detailinformatie die hier de basis voor vormt, is vervolgens te vinden in de (grafieken in de) bijlage.

Doorklik-format: snel naar achterliggende informatie klikken

Voor de lezer die snel meer verdieping wil binnen een thema is gebruik gemaakt van het doorklik-format. Vanuit de bespreking van de resultaten kan de lezer door middel van het symbool (👉) direct doorklikken naar de onderliggende grafieken in de bijlage. Wanneer de lezer weer terug wil naar de bespreking van de resultaten kan dit steeds door middel van een klik bij het symbool 'terug naar resultaten' rechtsonder aan de pagina.

Significante verschillen tussen jaargangen

De rode lijn in dit rapport wordt gevormd door de ontwikkelingen die zich de afgelopen jaren hebben voorgedaan in het financiële gedrag. De relevante significante verschillen tussen de meting van 2015 en 2017 en eventuele trends sinds 2013 worden besproken*. In de grafieken in de bijlage zijn alle verschillen tussen 2013, 2015 en 2017 met een **oranje** (lager dan voorgaande meting) of **groen** (hoger dan voorgaande meting) kader aangegeven.

* Wanneer de resultaten gemeten zijn door middel van een vraag met een antwoordschaal (vb: van zeer goed naar zeer slecht) is getoetst of het gemiddelde op deze schaal afwijkt. Deze manier van toetsen geeft een zo compleet mogelijk beeld omdat alle antwoorden, zowel aan de negatieve als aan de positieve kant van de schaal, in de toets worden meegenomen.

Leeswijzer (2/2)

Significante verschillen tussen subgroepen 2017: puntsgewijze weergave in grafieken in de bijlage

In de bijlagen staat naast de grafieken (of op de volgende pagina) puntsgewijs weergegeven wanneer subgroepen in de meting van 2017 significant verschillen van de rest van Nederland. De subgroepen die in de analyse zijn meegenomen zijn:

- Geslacht: man en vrouw
- Leeftijd: 18-34 jaar, 35-64 jaar en 65-80 jaar
- Opleiding: laag, middelbaar en hoog
- Inkomen: beneden modaal, modaal en boven modaal

We bespreken significante verschillen indien een subgroep minimaal 5 procentpunten afwijkt van de rest van Nederland.

De afwijkende resultaten van de subgroepen worden in bullets bij de grafiek besproken. Afhankelijk van de vraagstelling, worden ze per antwoordoptie besproken of per subgroep. Indien er veel verschillen zijn, zijn ze opgenomen op de pagina's na de betreffende grafiek.

Financiële situatie van Nederlanders afgelopen jaren verbeterd

Sinds 2013 is de financiële situatie van Nederlanders over het algemeen beter geworden. Ruim de helft van de Nederlanders bestempelt hun financiële situatie tegenwoordig als goed tot zeer goed. Sinds 2013 is er ook sprake van een stijgende lijn wat betreft het gemak waarmee mensen kunnen rondkomen: ruim de helft van alle Nederlanders komt nu gemakkelijk rond in een gemiddelde maand, terwijl dat in 2014 slechts voor vier op de tien Nederlanders gold.

Voor het eerst vaker verbetering dan verslechtering afgelopen jaar

Voor het eerst sinds 2013 is afgelopen jaar bij meer Nederlanders hun financiële situatie verbeterd dan verslechterd. Bij drie op de tien huishoudens is er verbetering in de financiën gekomen, bij twee op de tien huishoudens is de situatie verslechterd. Voor de helft van de Nederlanders geldt dat de situatie stabiel is gebleven het afgelopen jaar. In 2015 zagen we nog vaker een verslechtering dan een verbetering.

Hogere zorgkosten, werkloosheid en hogere belastingen lagen het vaakst ten grondslag aan verslechtering het afgelopen jaar. Vooral onder 65- tot 80-jarigen hebben deze factoren er voor gezorgd dat ze er qua financiën op achteruit zijn gegaan.

Ook voor komend jaar verwachten meer Nederlanders verbetering dan verslechtering. Ruim drie op de tien Nederlanders denken dat hun financiën het komende jaar zullen verbeteren, terwijl slechts een tiende verslechtering verwacht. Ruim de helft van de Nederlanders verwacht stabiliteit voor het komende jaar. Wederom zijn het vooral hogere zorgkosten en hogere belastingen die naar verwachting voor een verslechtering van de financiën zullen zorgen.

Nederlanders staan minder vaak rood en betalen minder vaak hun rekeningen te laat

In vergelijking met 2015 zijn Nederlanders hun geld nog iets strakker gaan managen. Meer Nederlanders letten tegenwoordig heel goed op wat zij uitgeven. Sinds 2013 staan Nederlanders bovendien minder vaak rood en krijgen zij minder vaak betalingsherinneringen. Twee derde van de Nederlanders heeft het afgelopen jaar geen enkele keer rood gestaan en bijna driekwart heeft geen enkele keer een betalingsherinnering gekregen.

Nederlanders hebben vaker een creditcard dan in 2015. Ruim zes op de tien Nederlanders zijn in het bezit van een creditcard, maar veertig procent van hen gebruikt die creditcard eigenlijk nooit. In 2015 had circa de helft van de Nederlanders een creditcard.

De manier waarop Nederlanders overzicht houden over hun financiën is weinig veranderd ten opzichte van 2015. Het aantal Nederlanders dat hun financiën nauwlettend in de gaten houdt, ligt op hetzelfde niveau als in 2015. Ook denkt men net zo vaak als in 2015 na of men zich iets kan veroorloven alvorens het aan te schaffen.

Nederlanders maken vaker gebruik van hulpmiddelen om overzicht te houden, vooral mobiel bankieren is in opkomst

Om overzicht te houden over hun financiën maken Nederlanders vaker gebruik van hulpmiddelen. Internetbankieren is daarbij het populairst, maar tegenwoordig gebruiken ook bijna vier op de tien Nederlanders een mobiele app om te bankieren en hun bankzaken bij te houden.

Als men toch meer uitgeeft dan er binnenkomt, spreekt men, net als in 2015 het vaakst de spaarrekening aan. In vergelijking met 2015 kiest men er minder vaak voor om zelf minder uit te geven.

Minder vaak een bedrag vastgesteld voor bepaalde uitgaven, wel vaker een potje voor onvoorziene kosten

Circa de helft van de Nederlanders heeft een maximumbedrag bepaald voor bepaalde uitgaven. Na een stijging in dit aantal in 2015, is dit nu weer terug op het niveau van 2013. Nederlanders hebben minder vaak dan in 2015 een potje voor de dagelijkse boodschappen, voor vakanties en voor kleding.

Bijna twee derde van de Nederlanders heeft een bedrag opzij gezet dat ze kunnen gebruiken als bijvoorbeeld de wasmachine, koelkast of auto kapot gaat. Bij ruim de helft van de Nederlanders die zo'n potje voor onvoorziene kosten hebben, bedraagt het minder dan 5.000 euro. Bij iets minder dan de helft van die Nederlanders bedraagt het meer dan 5.000 euro.

Spaargedrag min of meer gelijk aan eerdere jaren

Het aantal spaarders is in Nederland op niveau gebleven sinds 2013. Bijna negen op de tien maken maandelijks of minder frequent een bedrag over naar hun spaarrekening. Meestal spaart men maandelijks een vast bedrag, maar het aantal dat iedere maand een wisselend bedrag spaart is toegenomen in vergelijking met 2015. De meeste spaarders sparen pas als ze weten dat ze geld overhouden. Vier op de tien Nederlanders sparen via een automatische overschrijving.

Het bedrag dat Nederlanders sparen wisselt sterk: het varieert van 7% die maximaal 25 euro spaart, tot 13% die meer dan 500 euro per maand spaart. Net als in eerdere jaren hebben drie op de tien Nederlanders een specifiek doel waarvoor zij sparen. De meeste spaarders hebben echter geen specifiek doel voor ogen.

Nederlanders houden net zo vaak rekening met de toekomst als eerdere jaren

Nederlanders zijn dit jaar ongeveer net zo goed financieel voorbereid op de toekomst als in eerdere jaren. Het merendeel houdt rekening met de toekomst, maar kijkt niet meer dan 10 jaar vooruit. Een kwart kijkt verder dan tien jaar vooruit.

Mate van voorbereiding op pensioen gelijk aan eerdere jaren, maar manier waarop licht veranderd

De mate waarin Nederlanders zijn voorbereid op een pensioen, arbeidsongeschikt raken of een scheiding is min of meer gelijk aan eerdere jaren. Een derde heeft maatregelen getroffen om voorbereid te zijn op een pensionering, circa een kwart om voorbereid te zijn op arbeidsongeschikt raken. Men bereidt zich in mindere mate voor op een eventuele scheiding: slechts 6% heeft maatregelen getroffen om daar rekening mee te houden.

De voornaamste manier om voorbereid te zijn op een pensioen is net als eerdere jaren door te sparen op een spaarrekening, de hypotheek deels af te betalen of fiscaal aantrekkelijk te sparen. In vergelijking met 2015 is het dit jaar veel populairder om vermogen op te bouwen via beleggingen of investeringen of via een bedrijf.

Nederlanders net zo kritisch en oplettend als in 2015

Nederlanders kijken net zo kritisch naar informatie van hun bank en hun financiële producten als eerdere jaren. Wel is men tegenwoordig iets minder geneigd over te stappen op een beter aanbod als dat mogelijk is.

Men vraagt minder vaak om advies bij de aanschaf van eenvoudige producten

Net als in eerdere jaren, kijkt de helft van de Nederlanders naar productkenmerken en –voorwaarden als ze een eenvoudig financieel product moeten aanschaffen. Ruim driekwart van de Nederlanders maakt tegenwoordig gebruik van een online tool om financiële producten te vergelijken. In vergelijking met 2015 is men minder geneigd om vooral op de tarieven te letten, advies te vragen van de directe omgeving of advies te vragen van een financieel expert.

Circa drie op de tien Nederlanders gebruiken een online tool bij de aanschaf van een complex financieel product

Ook bij de aanschaf van een complex financieel product kijken de meeste Nederlanders, net als eerdere jaren, naar productkenmerken en productvoorwaarden. Ook hier komt het minder voor dat mensen vooral naar de tarieven kijken of zich laten adviseren door een financieel adviseur. Bij de aanschaf van complexe producten maken drie op de tien Nederlanders gebruik van een online tool.

Financieel welzijn

Dit jaar zijn voor het eerst vragen opgenomen over het financieel welzijn van de Nederlanders, waarbij onder andere is ingegaan op de financiële stress die Nederlanders ervaren, de mate waarin zij controle hebben over hun financiën en de gevoelens die ze ervaren bij gedachten aan hun financiën.

Vier op de tien Nederlanders ervaren stress door hun financiën

Acht op de tien Nederlanders zeggen niet teveel schulden te hebben en zes op de tien ervaart geen stress door hun financiële situatie.

Vier op de tien Nederlanders ervaren weleens stress. Bij een tiende van hen is die van grote invloed op hun dagelijks functioneren.

Circa een zesde van de Nederlanders denkt veel aan zijn/haar financiën en vindt het moeilijk die gedachten los te laten. 15% denkt voortdurend na over de onzekerheid van hun financiële toekomst en voelt zich daarover onzeker. Een zesde vraagt zich vaak af of ze wel genoeg geld hebben om rond te komen in de maand.

Meerderheid Nederlanders heeft het gevoel de financiën onder controle te hebben

Acht op de tien Nederlanders hebben het gevoel dat zij hun financiële zaken goed zelf kunnen regelen. Bijna driekwart heeft het gevoel er controle over te hebben.

Voor kwart van de Nederlanders bepalen financiën het leven

Voor bijna een kwart van de Nederlanders bepalen hun financiën hun leven. 16% heeft het gevoel dat ze nooit de dingen zullen hebben die ze zouden willen door hun financiële situatie en voor 13% beperken herinneringen aan geldzaken hun levensvreugde.

Eén op de tien Nederlanders ervaart nare gevoelens bij gedachte aan financiën

Iets minder Nederlanders ervaren ook nare gevoelens als ze over hun financiën nadenken. 8% voelt zich boos, 9% angstig en 11% verdrietig. Anderzijds geldt voor ruim vier op de tien Nederlanders dat ze zich nooit afvragen of ze hun rekening wel kunnen betalen en dat ze zich onbezorgd en ontspannen voelen als ze nadenken over hun financiële situatie.

Nederlanders positiever over hun financiële situatie

Nederlanders worden sinds 2013 steeds positiever over hun financiële situatie. 57% bestempelt de situatie als goed tot zeer goed, waar dat in 2015 nog 51% was en in 2013 48%. 7% van de Nederlanders omschrijft hun financiële situatie als (zeer) slecht (👉). Nederlanders kunnen naar eigen zeggen ook vaker gemakkelijk rondkomen dan in eerdere jaren: ruim de helft (53%) komt tegenwoordig (zeer) makkelijk rond, tegenover 47% in 2015 en 41% in 2013 (👉).

Helft van de Nederlanders kan minstens half jaar in levensonderhoud blijven voorzien

Circa de helft van de Nederlanders (52%) kan ten minste zes maanden in het levensonderhoud blijven voorzien als de voornaamste inkomsten wegvallen. Ook dat is hoger dan in 2015 (46%) en 2013 (41%). Slechts 7% kan minder dan een maand in het levensonderhoud blijven voorzien. In vergelijking met 2013 (9%) is daar sprake van een lichte neerwaartse trend (👉).

Financiële situaties vaker verbeterd en meer Nederlanders verwachten verbetering

Voor bijna de helft van de Nederlanders (49%) is de financiële situatie het afgelopen jaar gelijk gebleven. Voor bijna een derde (33%) is die de afgelopen 12 maanden verbeterd en voor 19% verslechterd. Sinds 2013 is er sprake van een stijgende trend: in 2013 was de situatie bij 17% verbeterd, in 2015 bij 26% en nu dus bij 33% (👉).

De positievere verwachtingen die men in 2015 had, zetten door: drie op de tien Nederlanders (30%) verwachten een verbetering van de financiële situatie voor het komende jaar, terwijl 57% stabiliteit verwacht. In 2015 verwachtte 27% verbetering, in 2013 17%. Ruim één op de tien Nederlanders (13%) vreest voor het komende jaar verslechtering, terwijl dit in 2015 nog 18% was, en in 2013 een derde (33%) (👉). De groep Nederlanders die verslechtering verwacht, bestaat vaker dan gemiddeld uit 65- tot 80-jarigen: 22% van hen verwacht een verslechtering, met name vanwege een pensionering (van henzelf of hun partner).

Ervaringen uit het verleden deels in lijn met verwachtingen voor de toekomst

Nederlanders die het afgelopen jaar hun financiële situatie zagen verslechteren, zijn vaker, maar niet allemaal negatief over de toekomst. 42% van hen verwacht ook voor het komende jaar een verslechtering van de financiële situatie, maar 58% denkt dat hun situatie het komende jaar gelijk blijft of zelfs verbetert. Van de Nederlanders die hun situatie afgelopen jaar zagen verbeteren, is een meerderheid ook positief over de toekomst: 61% van hen verwacht verdere verbetering, 39% stabilisatie of verslechtering (👉).

Hoge zorgkosten vaak de oorzaak van (verwachte) verslechtering

In de meeste gevallen zijn hogere zorgkosten de oorzaak voor een verslechterde financiële situatie (31%). Ook hogere belastingen (21%) en werkloosheid (17%) spelen relatief vaak een rol (👉).

Bij *verwachte* verslechtingen spelen eveneens zorgkosten vaak een rol: 34% van de Nederlanders die een verslechtering verwachten, verwachten die vanwege zorgkosten. 18% vreest dat hogere belastingen voor verslechtering gaan zorgen, 14% het wegvalLEN of korten van een uitkering (👉).

Met name 65- tot 80-jarigen verwachten dat de zorgkosten een verslechtering van hun financiële situatie gaan veroorzaken. Bij 18- tot 34-jarigen speelt deze factor minder een rol. Ook hogere belastingen zijn een oorzaak die 65- tot 80-jarigen vaker dan gemiddeld noemen, en Nederlanders van 18 tot 34 jaar juist minder vaak. 18- tot 34 jarigen verwachten juist vaker dan gemiddeld verslechtering vanwege de komst van kinderen en veel overige redenen (👉).

Circa de helft van de Nederlanders houdt altijd nauwlettend de financiën in de gaten

Circa de helft van de Nederlanders (52%) houdt altijd nauwlettend hun financiën in de gaten. Een kwart van de Nederlanders (25%) doet dat vaak en bijna een vijfde (19%) met regelmaat (👉).

Over het algemeen zijn Nederlanders de afgelopen jaren beter gaan letten op wat ze uitgeven. Een krappe meerderheid van de Nederlanders (57%) let nu heel goed op wat ze uitgeven. Dat is een stijging ten opzichte van 2015 (51%). Nog eens een derde (34%) let redelijk goed op. Dit aandeel is kleiner geworden in vergelijking met 2015: toen lette nog 41% goed op (👉). Een meerderheid van de Nederlanders (71%) denkt zorgvuldig na voordat ze iets aanschaffen of ze het zich kunnen veroorloven. Bijna acht op de tien Nederlanders (79%) kopen nooit producten op afbetaling (👉).

Mobiel bankieren in opkomst als hulpmiddel om overzicht te houden over financiën

In vergelijking met 2015 gebruiken iets meer Nederlanders hulpmiddelen om overzicht te houden over hun inkomsten en uitgaven (94% vs. 88%). Internetbankieren is het populairst: twee derde van de Nederlanders (67%) maakt daar gebruik van. Mobiel bankieren is sterk in opkomst (38% vs. 18% in 2015). Ook het gebruik van het papieren kasboekje is iets toegenomen: één tiende (11%) maakt daar nu gebruik van, ten opzichte van 8% in 2015 (👉).

Stijging in het creditcardbezit, maar groeiend aantal Nederlanders gebruikt hem eigenlijk nooit

Nederlanders hebben tegenwoordig vaker een creditcard (61% vs. 52% in 2015). 42% heeft weliswaar een creditcard, maar gebruikt die naar eigen zeggen nooit. Dat aandeel is de afgelopen jaren gestegen (33% in 2015) (👉).

Dalende trend in rood staan en niet nakomen van betalingsverplichtingen zet door

In vergelijking met 2015 betalen Nederlanders vaker altijd hun rekeningen op tijd (77% vs. 73%). Bij nog eens 15% van de Nederlanders is dat vaak, maar niet altijd het geval (👉). Bovendien is er sprake van een dalende trend met betrekking tot rood staan en het niet nakomen van betalingsverplichtingen. Twee derde van de Nederlanders (67%) geeft aan *geen enkele keer* rood te hebben gestaan de afgelopen 12 maanden, waar dat in 2015 63% was en in 2013 52%. Ook het aandeel dat meer dan drie keer rood heeft gestaan is (ten opzichte van 2013) gedaald (👉). Bijna driekwart van de Nederlanders (73%) heeft het afgelopen jaar *geen* betalingsherinnering gekregen. Ook dat aandeel is iets hoger dan in 2015 (69%) en 2013 (61%) (👉).

Helft Nederlanders spreekt spaarrekening aan bij tekort schietende inkomsten

Bijna een vijfde van de Nederlanders (19%) geeft aan *nooit* meer uitgaven te hebben dan inkomsten. Ten opzichte van 2013 (16%) is daarin sprake van een licht stijgende trend (👉). Als ze wel meer uitgaven dan inkomsten hebben, spreekt circa de helft van de Nederlanders (54%) daarvoor de spaarrekening aan of bezuinigt op de eigen uitgaven (45%). Die laatste optie leek in 2015 populairder te zijn geworden (50%), maar is weer terug op het niveau van 2013 (43%) (👉).

Nederlanders hebben minder vaak potjes voor specifieke uitgaven

Bijna de helft van de Nederlanders (48%) heeft een maximum bedrag gereserveerd voor verschillende uitgaven. Dat is iets minder dan in 2015, toen nog 55% maximum bedragen bepaalde. Men stelt iets minder vaak een bedrag vast voor de dagelijkse boodschappen (28% vs. 33% in 2015), voor vakanties (24% vs. 31% in 2015) en voor kleding (18% vs. 23% in 2015). Voor grote uitgaven, zoals de aanschaf van een auto, is het aantal Nederlanders dat een vast bedrag heeft bepaald gelijk gebleven (25%) (👉). Bijna twee derde (63%) van de Nederlanders heeft een potje voor onvoorziene uitgaven. Bij 28% van de Nederlanders bedraagt dat potje meer dan 5.000 euro, bij 14% tussen de 3.500 en 5.000 euro en bij 21% minder dan 3.500 euro (👉).

Bijna negen op de tien Nederlanders sparen, meestal maandelijks

89% van de Nederlanders spaart geld op een spaarrekening. De meest voorkomende manier om dat te doen is door maandelijks een vast bedrag te sparen (37%). In vergelijking met 2015 sparen iets meer Nederlanders tegenwoordig iedere maand een wisselend bedrag (25% vs. 21% in 2015) (👉).

Vier op de tien spaarders (42%) sparen via een automatische overschrijving, nog eens ruim vier op de tien spaarders (45%) doen het als ze weten dat ze geld overhouden. Een kwart (25%) spaart direct na ontvangst van hun inkomsten en ruim tien procent (11%) wacht tot de vaste lasten zijn afgeschreven (👉).

Bedrag dat Nederlanders sparen wisselt sterk

Spaarders verschillen sterk van elkaar in het bedrag dat ze maandelijks sparen. 44% van de Nederlanders spaart maximaal 200 euro, bijna een kwart (24%) tussen de 300 en 500 euro. 13% van de Nederlanders spaart meer dan 500 euro per maand. Circa een tiende van de Nederlanders (9%) houdt liever voor zichzelf welk bedrag ze sparen, nog eens 10% weet niet hoeveel zij maandelijks sparen (👉).

Circa drie op de tien spaarders (31%) hebben een specifiek doel waar zij voor sparen. Dat is gelijk aan eerdere jaren (👉).

Meeste Nederlanders houden rekening met de toekomst

Ruim acht op de tien Nederlanders (82%) van 66 en jonger houden rekening met de toekomst bij het nemen van financiële beslissingen. Ruim de helft (57%) kijkt maximaal tien jaar vooruit, 25% zelfs meer dan tien jaar (👉). Dat is iets meer dan in 2015 (22%).

Zes op de tien Nederlanders voorbereid op pensioen

60% van de Nederlanders die nog niet met pensioen zijn, is naar eigen zeggen voorbereid op hun pensioen (👉). Een derde (33%) heeft hiervoor maatregelen getroffen, zoals sparen via een spaarrekening of deposito (42%), het (deels) afbetalen van de hypotheek (39%) en fiscaal aantrekkelijk sparen (37%) (👉). Bovendien heeft men zich dit jaar veel vaker voorbereid door vermogen op te bouwen via beleggingen en investeringen (31% vs. 18% in 2015). Bijna een vijfde van de nog niet gepensioneerde Nederlanders (18%) is niet van plan maatregelen te treffen ter voorbereiden voor het pensioen (👉).

45% van de Nederlanders niet voorbereid op minder inkomsten uit arbeid

Bijna de helft van de Nederlanders (45%) die inkomsten uit arbeid hebben, is niet voorbereid op een eventuele afname van die inkomsten. Ruim een derde (35%) is ook niet van plan hier maatregelen voor te treffen. 32% is wel voorbereid, maar zonder specifieke maatregelen te treffen. Dat is iets hoger dan in eerdere jaren (27% in 2015, 26% in 2013). Bijna een kwart (23%) is op zo'n situatie goed voorbereid en heeft de nodige maatregelen getroffen (👉). Nederlanders die weleens werkloos zijn geraakt, zijn vaker voorbereid op een afname van inkomsten uit arbeid dan Nederlanders die zo'n gebeurtenis nog nooit hebben meegemaakt (47% vs. 36%).

Ruime meerderheid Nederlanders niet van plan rekening te houden met een eventuele scheiding

Zeven op de tien Nederlanders (71%) die hun huishouden delen met een partner zijn niet voorbereid op een eventuele scheiding en ook niet van plan zich daarop voor te bereiden. Bijna een kwart (23%) is wel op zo'n situatie voorbereid, maar slechts 6% heeft daadwerkelijk maatregelen getroffen. Dat is iets minder dan in 2015 (10%) en 2013 (11%) (👉).

Meerderheid Nederlanders over het algemeen bewust bezig met (informatie over) financiën

In lijn met eerdere jaren, kijkt bijna de helft van de Nederlanders altijd kritisch naar de informatie die ze ontvangen van hun bank of verzekeraar over hun financiële producten (voor 46% past dit bij hen). Voor ruim een derde van de Nederlanders (36%) geldt dat ook, maar in iets beperktere mate (past *een beetje*). Circa één op de tien Nederlanders (9%) kijkt niet kritisch naar die informatie (👉).

Net als in eerdere jaren controleren ook bijna vier op de tien Nederlanders (39%) of hun financiële producten nog passen bij hun situatie. Ongeveer een even grote groep (38%) doet dat in iets beperktere mate, 14% doet dat niet (👉).

Nederlanders minder geneigd om over te stappen zodra dat kan dan eerdere jaren

In vergelijking met 2015 is er sprake van een lichte daling in het aantal Nederlanders dat zegt over te stappen zodra dat kan als een andere financieel aanbieder een beter aanbod heeft: voor circa een vijfde van de Nederlanders (21%) geldt dat helemaal (vs. 26% in 2015), voor 32% een beetje en voor 34% niet (👉).

Men oriënteert zich op iets andere wijze op de aanschaf van een eenvoudig financieel product dan in eerdere jaren

In vergelijking met 2015 en 2013 oriënteert men zich op andere wijze op de aanschaf van een eenvoudig product. Men let naar eigen zeggen minder vaak vooral op de tarieven (30% nu vs. 38% in 2015 en 2013), laat zich iets minder vaak adviseren door de directe omgeving (19% vs. 22% in 2015 en 23% in 2013) en minder vaak adviseren door een financieel adviseur (11% vs. 16% in 2015 en 15% in 2013). Nog steeds vergelijkt men wel het vaakst zelf producten op kenmerken en voorwaarden (49%). Ruim een derde van de Nederlanders (36%) maakt bij de oriëntatie op een eenvoudig financieel product gebruik van een online tool (👉).

Ook oriëntatie op complexe financiële producten anders dan eerdere jaren

Ook de wijze waarop men zich oriënteert op de aanschaf van een complex financieel product is anders dan eerdere jaren. Nog steeds vergelijkt men het vaakst zelf producten op kenmerken en voorwaarden (44%), maar dit neemt wel af ten opzichte van 2015 en 2013 (55% in 2015 en 56% in 2013). Ook laat men zich minder vaak adviseren door een financieel adviseur (32% vs. 45% in 2015 en 44% in 2013) en let men minder vaak vooral op de tarieven (26% vs. 35% in 2015 en 2013). Ruim drie op de tien Nederlanders (31%) gebruiken bij de oriëntatie op een complex financieel product een online tool (🖱️).

Ruim acht op de tien Nederlanders hebben naar eigen zeggen niet te veel schulden

82% van de Nederlanders heeft naar eigen zeggen niet te veel schulden. 8% geeft aan wel te veel schulden te hebben, 2% wil liever geen antwoord geven op deze vraag (👉).

Merendeel Nederlanders ervaart geen stress van de financiële situatie

Ruim zestig procent (61%) van de Nederlanders heeft de afgelopen maand geen stress ervaren van hun financiële situatie. Een kwart (26%) ervaart soms stress door hun financiën, 13% op regelmatige basis (minstens wekelijks) (👉).

Voor twee derde (66%) van de Nederlanders die weleens (minstens soms) stress ervaren, heeft dit niet of in kleine mate invloed op hun dagelijks functioneren. Bij 11% beïnvloedt het wel het dagelijks functioneren in (zeer) grote mate (👉).

Klein deel van de Nederlanders denkt vaak aan de eigen financiën

Bijna de helft van de Nederlanders (45%) raakt zelden in gedachten over hun financiën verzonken (👉), meer dan de helft (55%) heeft zelden moeite zich te concentreren op een taak vanwege de financiën (👉). Ruim vier op de tien (43%) vragen zich nooit af of ze hun rekeningen wel kunnen betalen (👉).

Aan de andere kant geeft ruim een vijfde van de Nederlanders (23%) aan dat geldzaken nooit ver uit hun gedachten zijn (👉). 17% van de Nederlanders vindt het moeilijk om gedachten over financiën los te laten en 15% denkt voortdurend na over de onzekerheid van hun financiële toekomst. 11% kan zelfs niet stoppen met denken aan hun financiën (👉). 17% vraagt zich vaak af of ze wel genoeg geld hebben om rond te komen (👉).

Meerderheid Nederlanders heeft het gevoel de situatie onder controle te hebben

De meeste Nederlanders (81%) denken dat ze hun financiële zaken goed zelf kunnen regelen. Ook hebben zeven op de tien Nederlanders (71%) het gevoel controle te hebben over hun financiële situatie. Een meerderheid van de Nederlanders (58%) is tevreden over hun financiële situatie. Bijna de helft (46%) is bezig de financiële toekomst veilig te stellen (👉).

Een op de tien Nederlanders ervaart negatieve gevoelens bij gedachten over financiën

16% van de Nederlanders geeft aan zich onzeker te voelen als ze denken aan hun financiële toekomst (👉). 11% voelt zich verdrietig (👉), 9% angstig (👉) en 8% boos als ze aan financiën denken (👉). Voor 13% hebben herinneringen aan geldzaken de levensvreugde beperkt (👉).

Anderzijds voelen ruim vier op de tien Nederlanders (42%) zich onbezorgd als ze nadenken over hun financiële situatie (👉) en voelt 40% zich ontspannen als ze nadenken over hun financiën (👉). Twee derde van de Nederlanders (66%) wordt zelden boos op zichzelf vanwege de financiën (👉).

16% van de Nederlanders maakt zich zorgen over de financiële toekomst

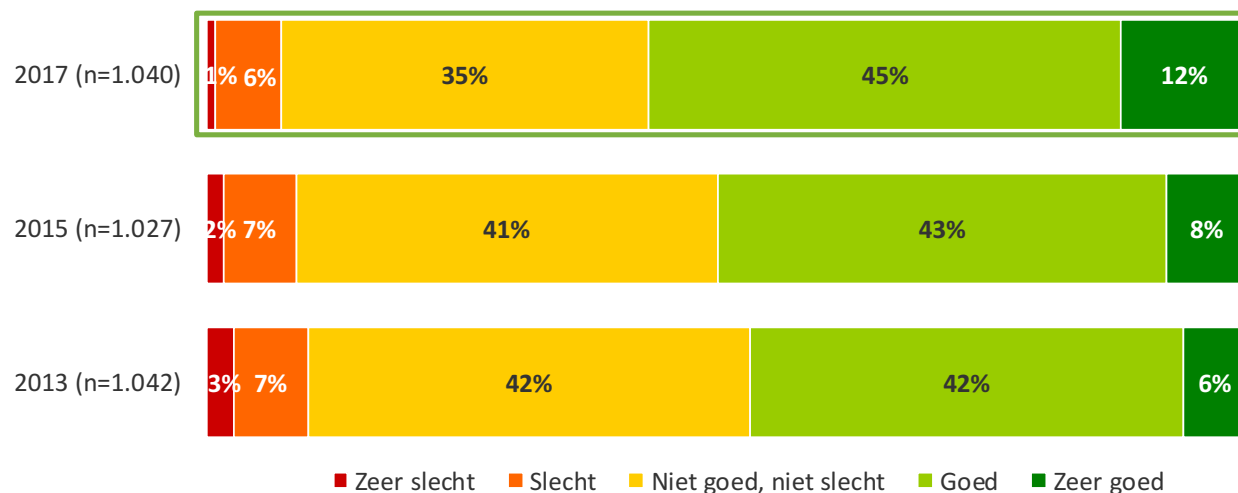
Circa een zesde van de Nederlanders (16%) maakt zich zorgen over hun financiële toekomst. Een even grote groep (16%) heeft het gevoel door hun financiële situatie nooit de zaken te kunnen krijgen die ze zouden willen. Voor bijna een kwart van de Nederlanders (23%) bepaalt hun financiële situatie hun leven (👉).

Verschillen tussen subgroepen 2017

- Het aandeel dat zijn/haar financiële situatie als *(zeer) goed* omschrijft is *groter dan gemiddeld* (57%) onder hoogopgeleide Nederlanders (74%). Onder middelbaar (48%) en laagopgeleide Nederlanders (51%) is dat aandeel juist *kleiner dan gemiddeld*.
- Ook Nederlanders met een beneden modaal inkomen (33%) vinden *minder dan gemiddeld* (57%) dat hun financiële situatie *(zeer) goed* is. Nederlanders met een boven modaal inkomen vinden dat *bovengemiddeld vaak* (72%).

Hoe omschrijf je jouw financiële situatie in het algemeen? Mijn financiële situatie is:
(Basis - Allen)

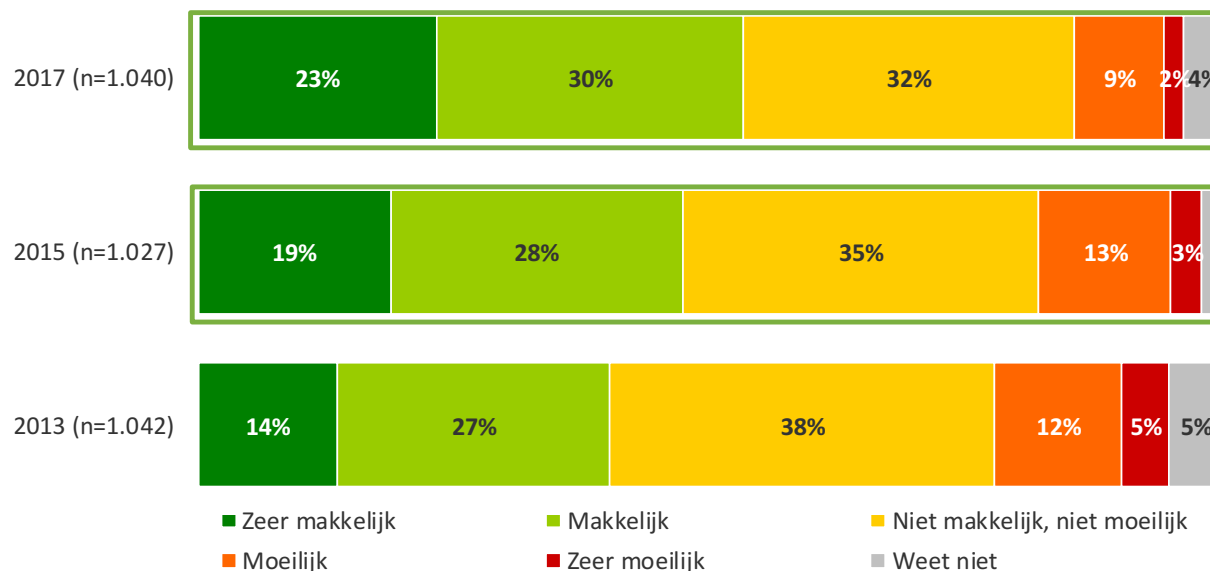
[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

- Voor hoogopgeleide Nederlanders is het *vaker (zeer) makkelijk* om in een gemiddelde maand rond te komen en de rekeningen te betalen (67% vs. 53% gemiddeld). Voor laagopgeleiden (38%) is dat juist *minder vaak dan gemiddeld* het geval.
- Voor inkomen gelden vergelijkbare verschillen: voor Nederlanders met een boven modaal inkomen is het *vaker (zeer) makkelijk* om rond te komen en de rekeningen te betalen (70% vs. 53% gemiddeld), voor Nederlanders met een laag inkomen (30%) *minder vaak* dan gemiddeld.

Hoe makkelijk of moeilijk is het voor jou om in een gemiddelde maand rond te komen en al je rekeningen te betalen? (Basis - Allen)

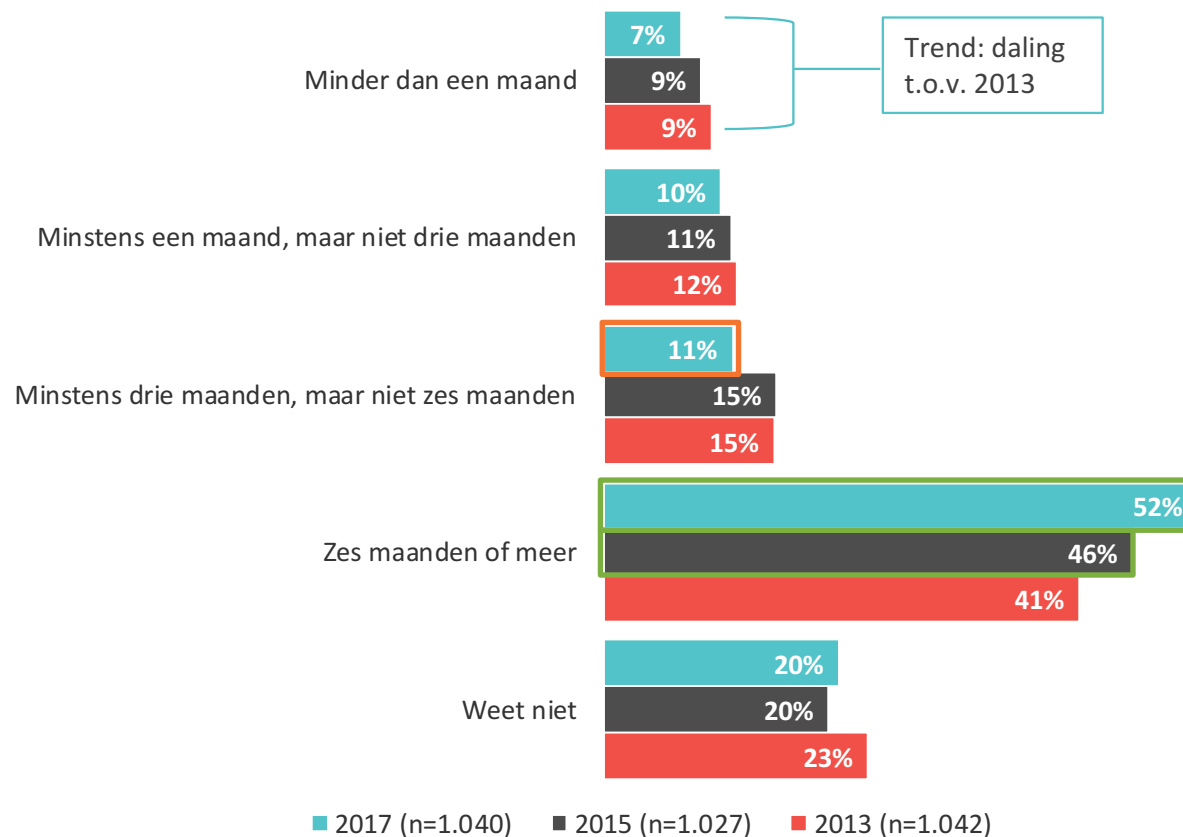

Het groene vlak betekent dat het gemiddeld makkelijker is geworden om rond te komen de afgelopen jaren.

[Terug naar resultaten](#)

Stel dat je jouw voornaamste inkomstenbron verliest, hoe lang kun je dan in jouw levensonderhoud blijven voorzien, zonder geld te lenen of te verhuizen? (Basis - Allen)

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

- Nederlanders met een beneden modaal inkomen geven *vaker* aan dat ze *minder dan een maand* in hun levensonderhoud kunnen blijven voorzien dan gemiddeld (15% vs. 7%).
- Het percentage dat aangeeft dat ze *zes maanden of meer* in hun levensonderhoud kunnen blijven voorzien is *lager dan gemiddeld* (52%) onder 18- tot 34-jarigen (43%), middelbaar (47%) en laagopgeleiden (31%) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (32%). Hoogopgeleide Nederlanders kunnen juist *vaker dan gemiddeld zes maanden of meer* in hun levensonderhoud blijven voorzien (69% vs. 52% gemiddeld).
- Het aandeel dat zegt *niet te weten hoe lang ze in hun levensonderhoud* kunnen blijven voorzien is *groter dan gemiddeld* (20%) bij vrouwen (25%), 65- tot 80-jarigen (29%) en laagopgeleide Nederlanders (40%). Hoogopgeleide Nederlanders (8%) en Nederlanders met een boven modaal inkomen (11%) geven dit juist *minder dan gemiddeld* aan.

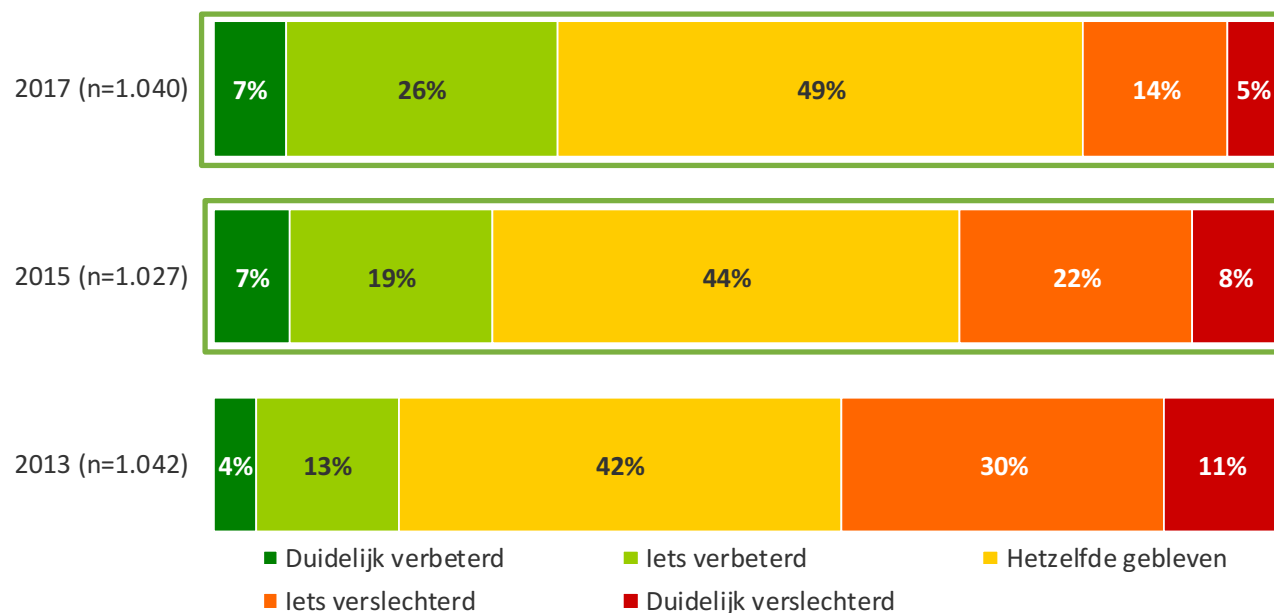
[Terug naar
resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

- De financiële situatie is vaker verslechterd bij 65- tot 80-jarigen (24% vs. 19% gemiddeld) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (29%).
- De financiële situatie is *bovengemiddeld vaak verbeterd* bij 18- tot 34-jarigen (42% vs. 33% gemiddeld), hoogopgeleide Nederlanders (40%) en Nederlanders met een boven modaal inkomen (41%).

De financiële situatie van mijn huishouden is in de laatste 12 maanden... (Basis - Allen)

Het groene vlak betekent dat de financiële situatie van Nederlanders gemiddeld beter is geworden de afgelopen jaren.

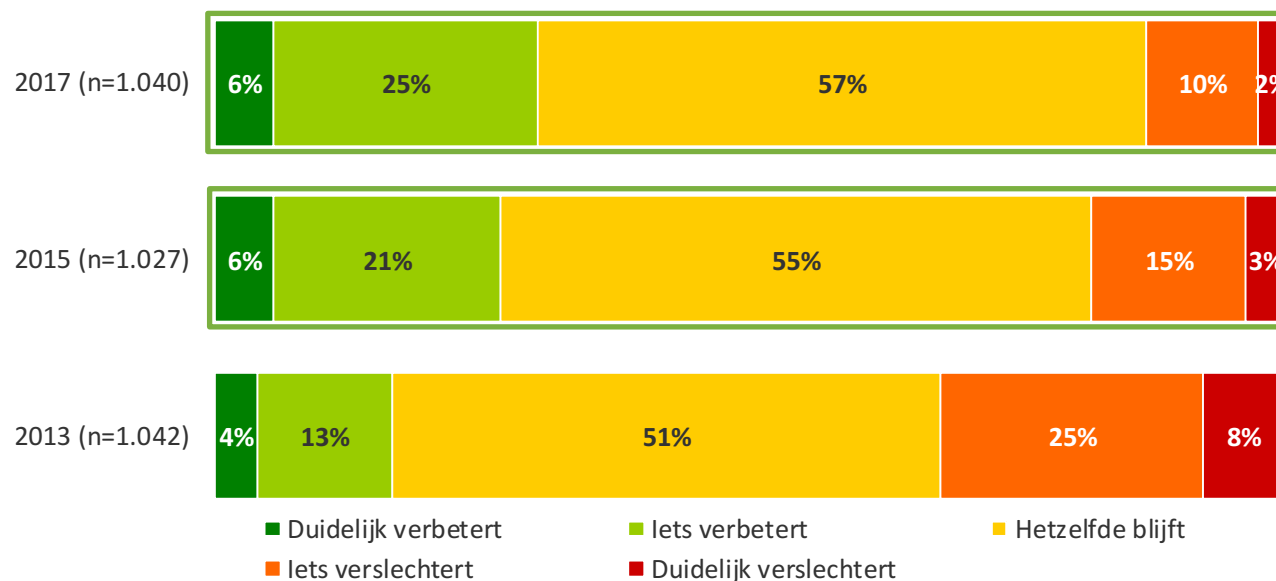
[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

- Vrouwen verwachten *minder vaak dan gemiddeld* dat hun financiële situatie de komende 12 maanden *verbetert* (25% vs. 31% gemiddeld). Datzelfde geldt voor 65- tot 80-jarigen (10%) en laagopgeleide Nederlanders (20%).
- 18- tot 34-jarigen verwachten juist vaker dat de financiële situatie van hun huishouden de komende 12 maanden *verbetert* (47% vs. 31% gemiddeld). Dat geldt ook voor hoogopgeleide Nederlanders (36%) en Nederlanders met een boven modaal inkomen (35%).

Ik verwacht dat de financiële situatie van mijn huishouden in de komende 12 maanden... (Basis - Allen)

Het groene vlak betekent dat Nederlanders in vergelijking met eerdere jaren gemiddeld vaker verwachten dat de financiële situatie beter wordt de komende jaren.

[Terug naar resultaten](#)

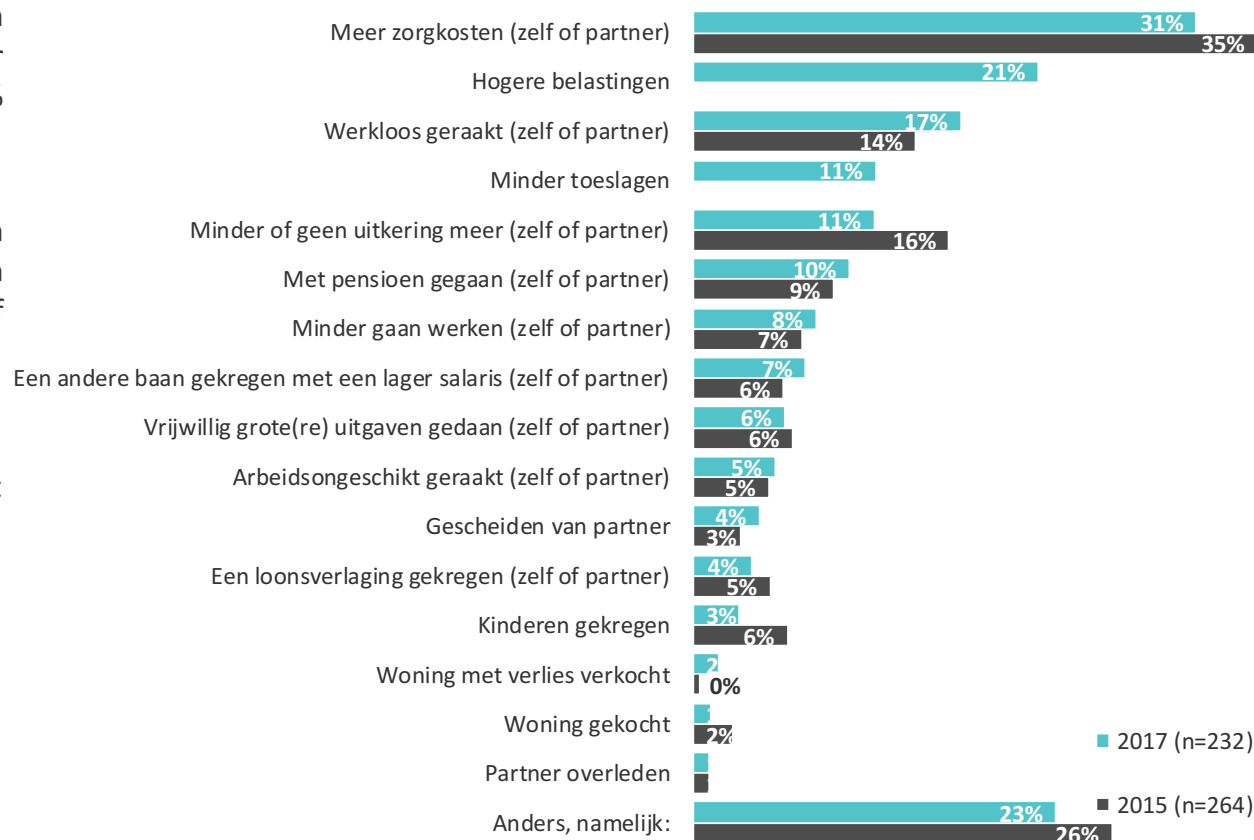

Verschillen tussen subgroepen 2017

- 35- tot 64-jarigen geven *vaker* aan dat hun financiële situatie de afgelopen 12 maanden verslechterd is doordat zichzelf of hun partner *werkloos* zijn geraakt (27% vs. 17% gemiddeld).
- De verslechtering voor 35- tot 64-jarigen wordt *minder vaak* veroorzaakt door een *pensionering* (4% vs. 10% gemiddeld) of *andere redenen* (17% vs. 23% gemiddeld).
- Eén van de redenen die Nederlanders veelvuldig aangeven als ‘andere reden’ is dat hun pensioen niet geïndexeerd is voor de prijsinflatie. Anderen geven de inflatie van prijzen in het algemeen aan als reden.

Het aantal respondenten in verschillende subgroepen op basis van leeftijd, opleiding en inkomen is te laag om uitspraken over de resultaten per subgroep te doen.

Waarom is de financiële situatie van jouw huishouden in de afgelopen 12 maanden verslechterd? (Basis - Situatie is verslechterd)

[Terug naar resultaten](#)

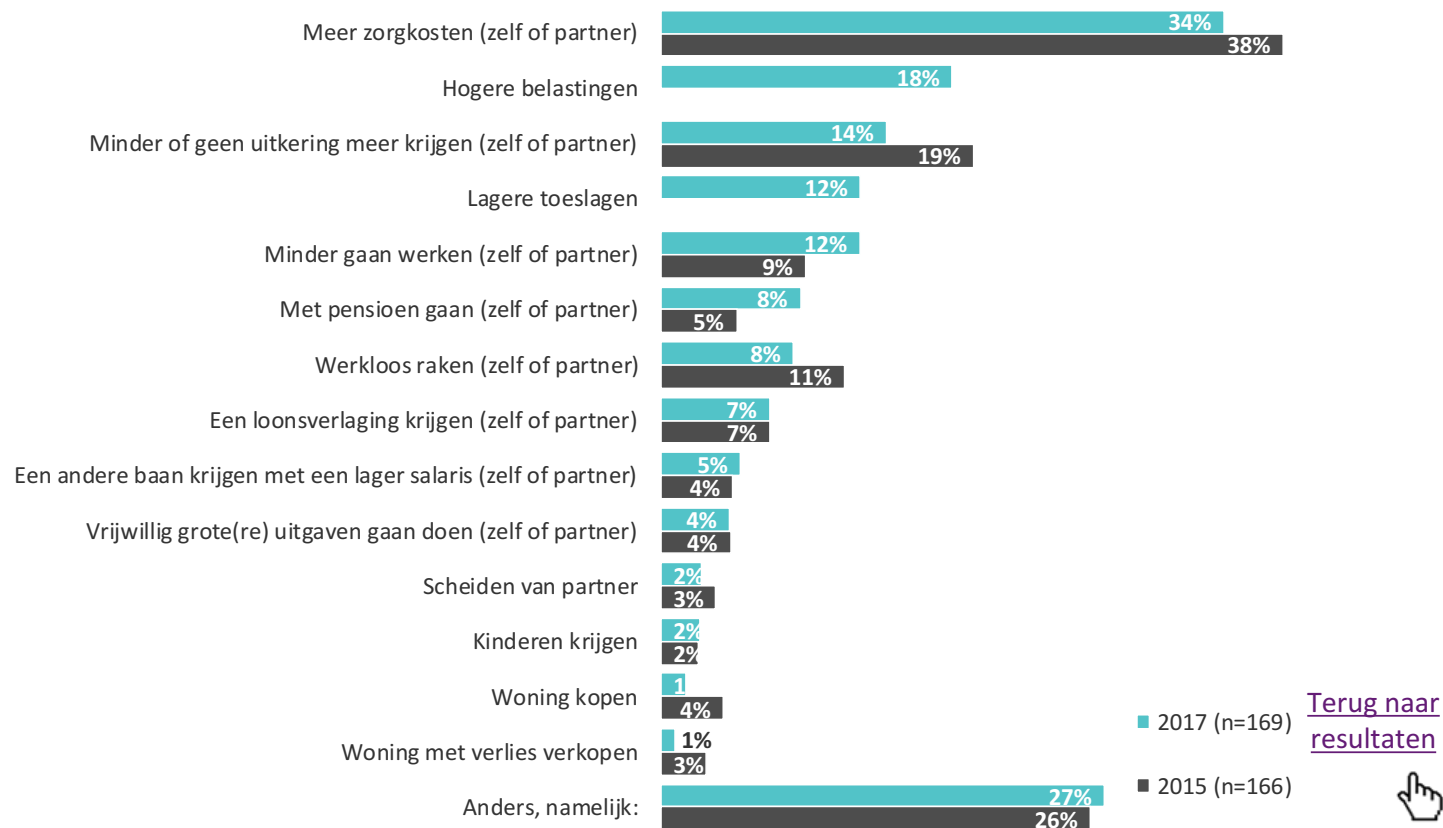

Verschillen tussen subgroepen 2017

- Ook bij een verwachte verslechtering is het niet indexeren of het korten van de pensioenen één van de redenen die het vaakst worden aangegeven bij 'andere reden'.

Het aantal respondenten in de verschillende subgroepen op basis van leeftijd, opleiding en inkomen is te laag om uitspraken over de resultaten per subgroep te doen. Tussen mannen en vrouwen (waar de subgroepen wel groot genoeg zijn) zitten geen significante verschillen van 5 procentpunt of meer.

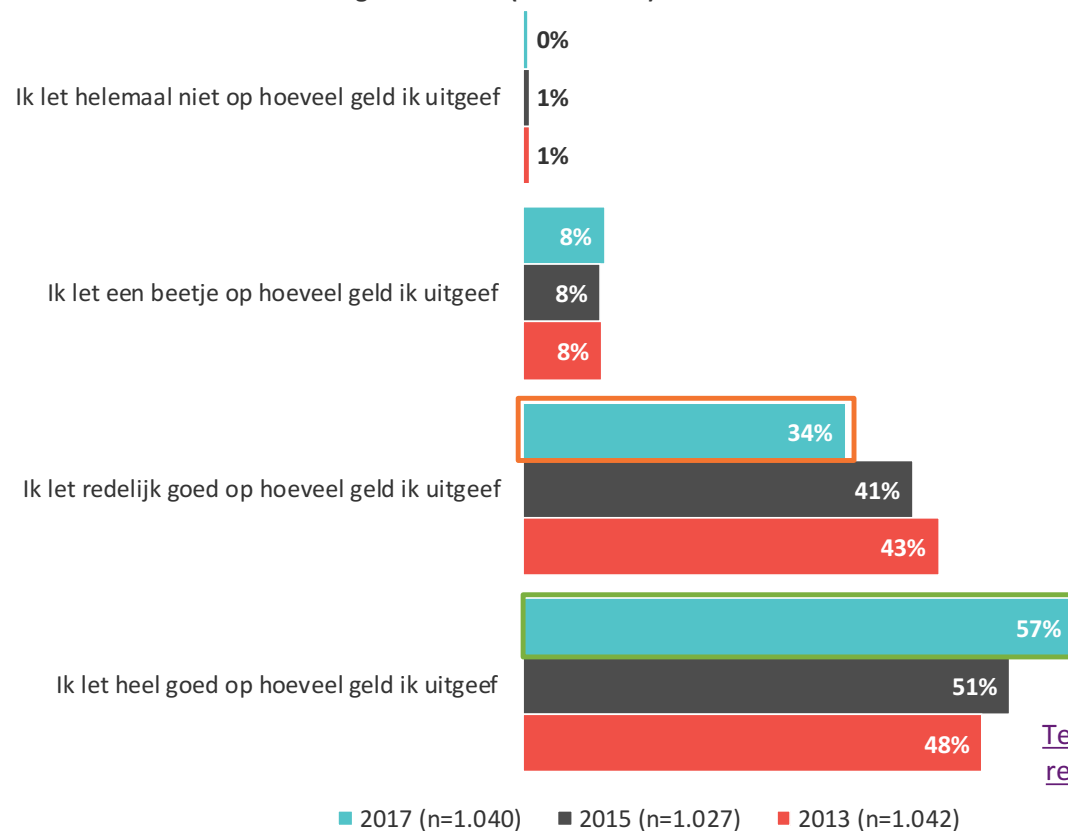
Waarom verwacht je dat de financiële situatie van jouw huishouden in de komende 12 maanden verslechtert? (Basis - Verwacht dat situatie verslechtert)

Verschillen tussen subgroepen 2017

- 65- tot 80-jarigen letten er *beter dan gemiddeld goed* op hoeveel geld zij uitgeven (96% redelijk tot heel goed vs. 91% gemiddeld). Dat geldt ook voor laagopgeleiden (64% heel goed vs. 57% gemiddeld).

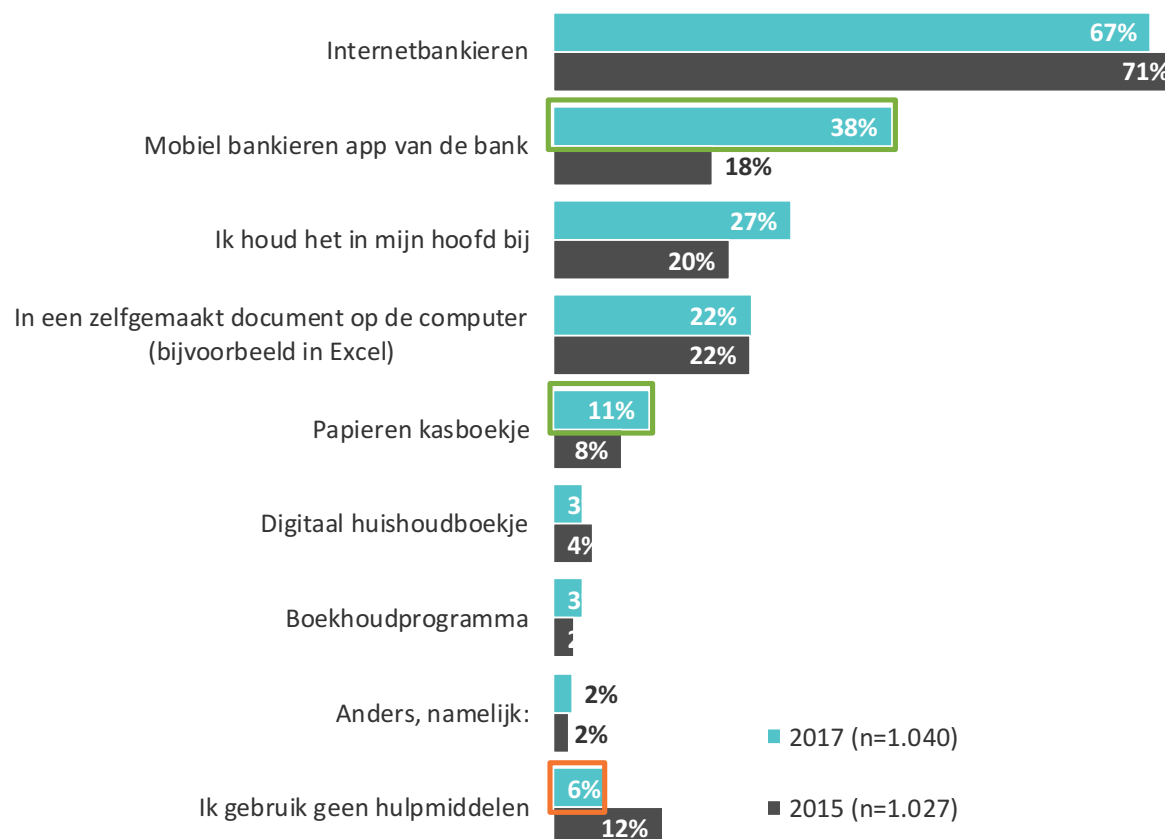
Welke van onderstaande uitspraken beschrijft het best in welke mate je jouw uitgaven in de gaten houdt? (Basis - Allen)

[Terug naar resultaten](#)

Welke hulpmiddelen gebruik je bij het overzicht houden over jouw inkomsten en uitgaven? (Basis - Allen)

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

- Laagopgeleide Nederlanders *gebruiken vaker geen hulpmiddelen dan gemiddeld* (13% vs. 6% gemiddeld).

Internetbankieren

- 35- tot 64-jarigen maken *vaker gebruik van internetbankieren* (72% vs. 67%). 18- tot 34-jarigen doen dat *minder vaak* dan gemiddeld (57%).

Mobiel bankieren

- Er wordt *vaker mobiel gebankierd* door 18- tot 34-jarigen (50% vs. 38% gemiddeld) en hoogopgeleiden (43%). 65- tot 80-jarigen (15%), laagopgeleiden (25%) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (29%) gebruiken juist *minder vaak* dan gemiddeld mobiel bankieren.

In het hoofd bijhouden

- 18- tot 34-jarigen *houden het overzicht vaker in hun hoofd bij* (34% vs. 27% gemiddeld). Dat geldt ook voor hoogopgeleiden (34%). 65- tot 80-jarigen doen dat juist *minder vaak* (18%), net als laagopgeleiden (18%) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (20%).

Zelfgemaakt Excel-document

- Het aandeel dat gebruik maakt van een zelfgemaakt document is *groter* bij 18- tot 34-jarigen (28% vs. 22% gemiddeld), hoogopgeleiden (28%) en Nederlanders die boven modaal verdienen (29%). 65- tot 80-jarigen (12%), laagopgeleiden (11%) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (16%) maken hier *minder dan gemiddeld* gebruik van.

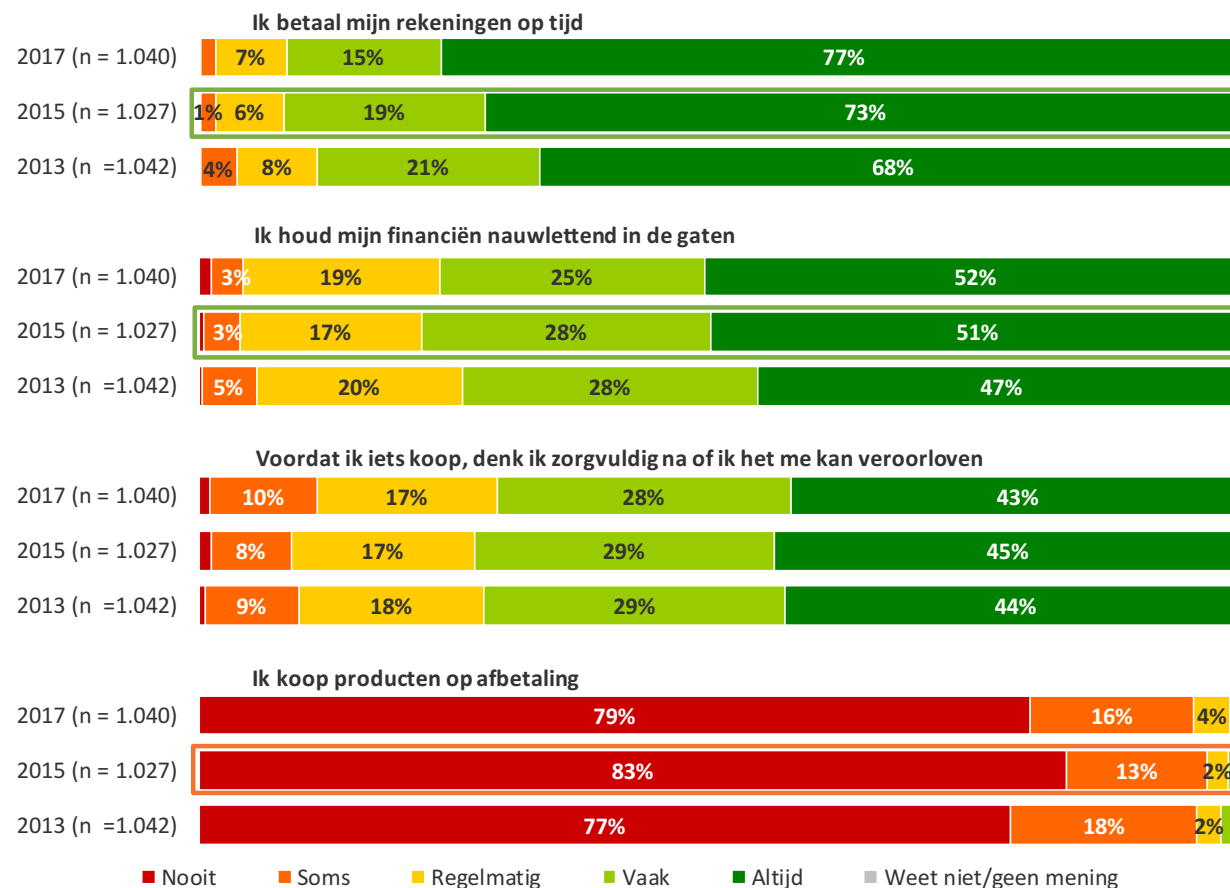
Papieren kasboekje

- Het *papieren kasboekje* wordt *minder dan gemiddeld* gebruikt door mannen (6% vs. 11% gemiddeld). Nederlanders met een beneden modaal inkomen gebruiken het juist *vaker dan gemiddeld* (18%).

[Terug naar resultaten](#)

Kun je aangeven in hoeverre onderstaande situaties op jou van toepassing zijn? (Basis - Allen)

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

Rekeningen op tijd betalen

- 18- tot 34-jarigen *betalen minder frequent hun rekeningen op tijd* (70% altijd vs. 77% gemiddeld). Dat geldt ook voor Nederlanders die beneden modaal verdienen (70%). 65- tot 80-jarigen betalen juist *vaker dan gemiddeld* altijd op tijd (85%).

Financiën nauwlettend in de gaten houden

- 18- tot 34-jarigen *houden minder vaak altijd hun financiën goed in de gaten* (43% vs. 52% gemiddeld).

Producten op afbetaling kopen

Geen grote verschillen tussen subgroepen

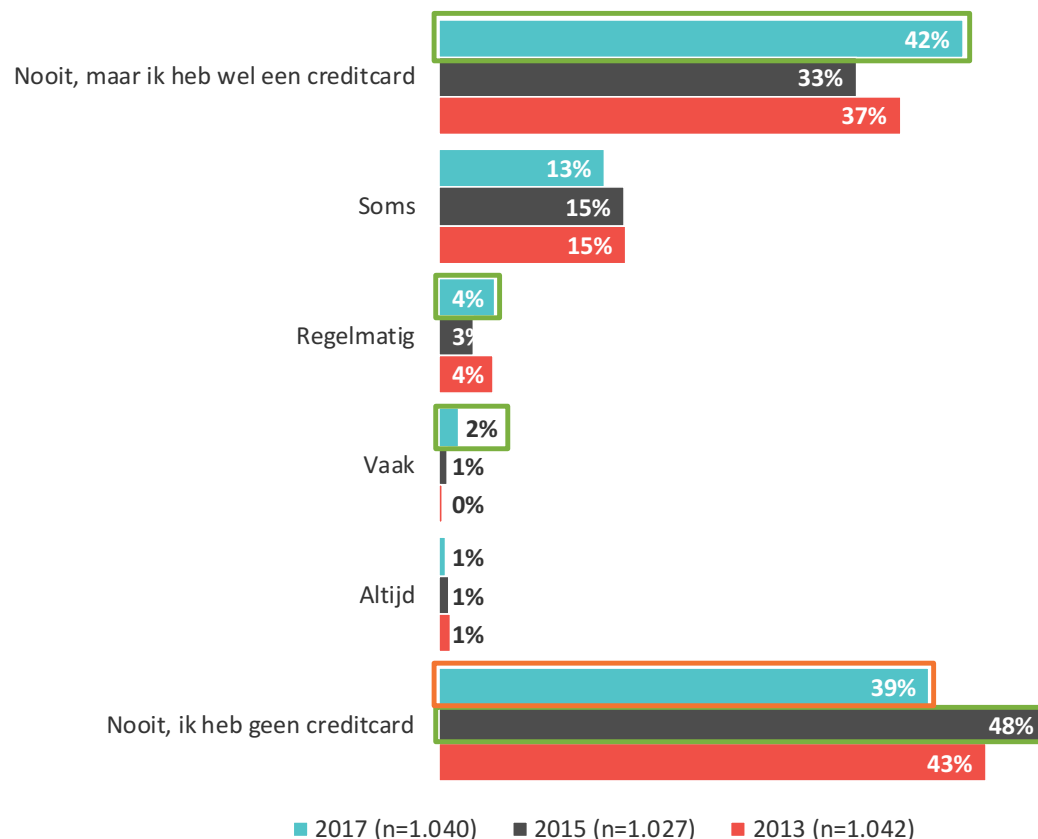
[Terug naar
resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

- Vrouwen hebben *vaker geen creditcard* (46% vs. 39% gemiddeld). Dat geldt ook voor 18- tot 34-jarigen (50%), Nederlanders met een middelbare (44%) of lage opleiding (65%) en Nederlanders met een laag inkomen (67%).
- Hoogopgeleide Nederlanders *maken vaker nooit gebruik van hun creditcard*, terwijl zij er wel één hebben (59% vs. 42% gemiddeld). Voor Nederlanders met een boven modaal inkomen is dat ook het geval (52%).

Hoe vaak maak je gebruik van een creditcard? (Basis - Allen)

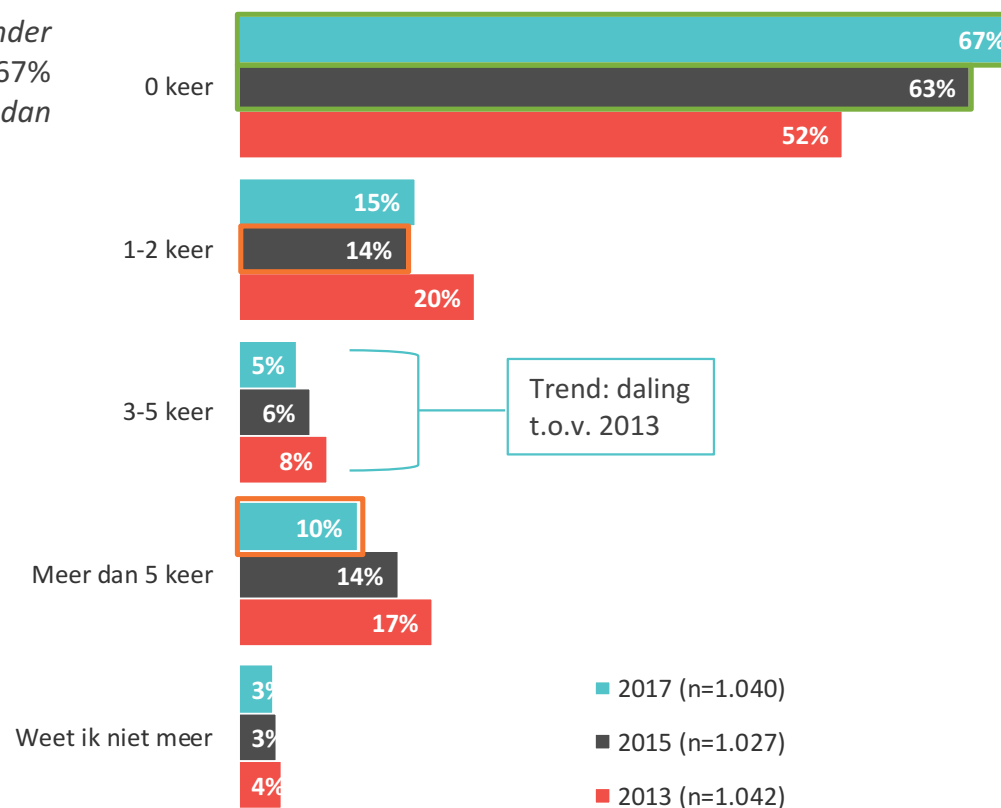
[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

- 18- tot 34-jarigen hebben de afgelopen 12 maanden *minder vaak rood gestaan op hun rekening* (78% nooit vs. 67% gemiddeld). 35- tot 64-jarigen daarentegen juist *vaker dan gemiddeld* (61% nooit).

Hoe vaak is het in de afgelopen 12 maanden voorgekomen dat je rood hebt gestaan op jouw betaalrekening? (Basis - Allen)

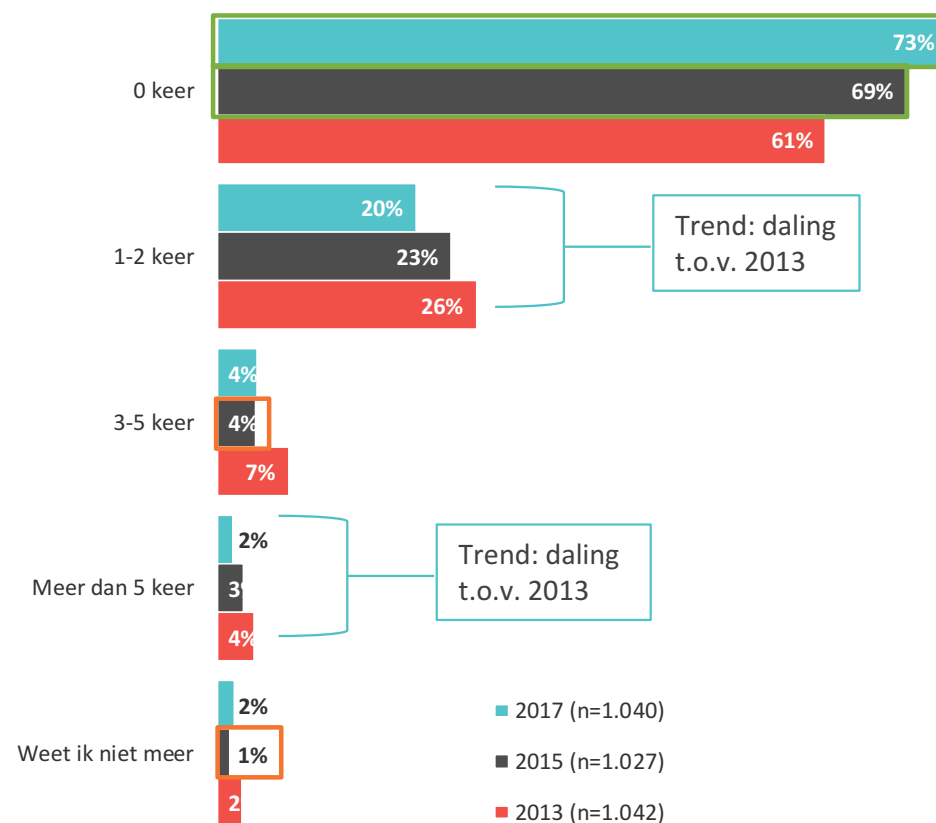
[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

- 65- tot 80-jarigen kregen de afgelopen 12 maanden *minder vaak een betalingsherinnering* (82% nooit vs. 73% gemiddeld). Dat geldt ook voor laagopgeleide Nederlanders (79% nooit).

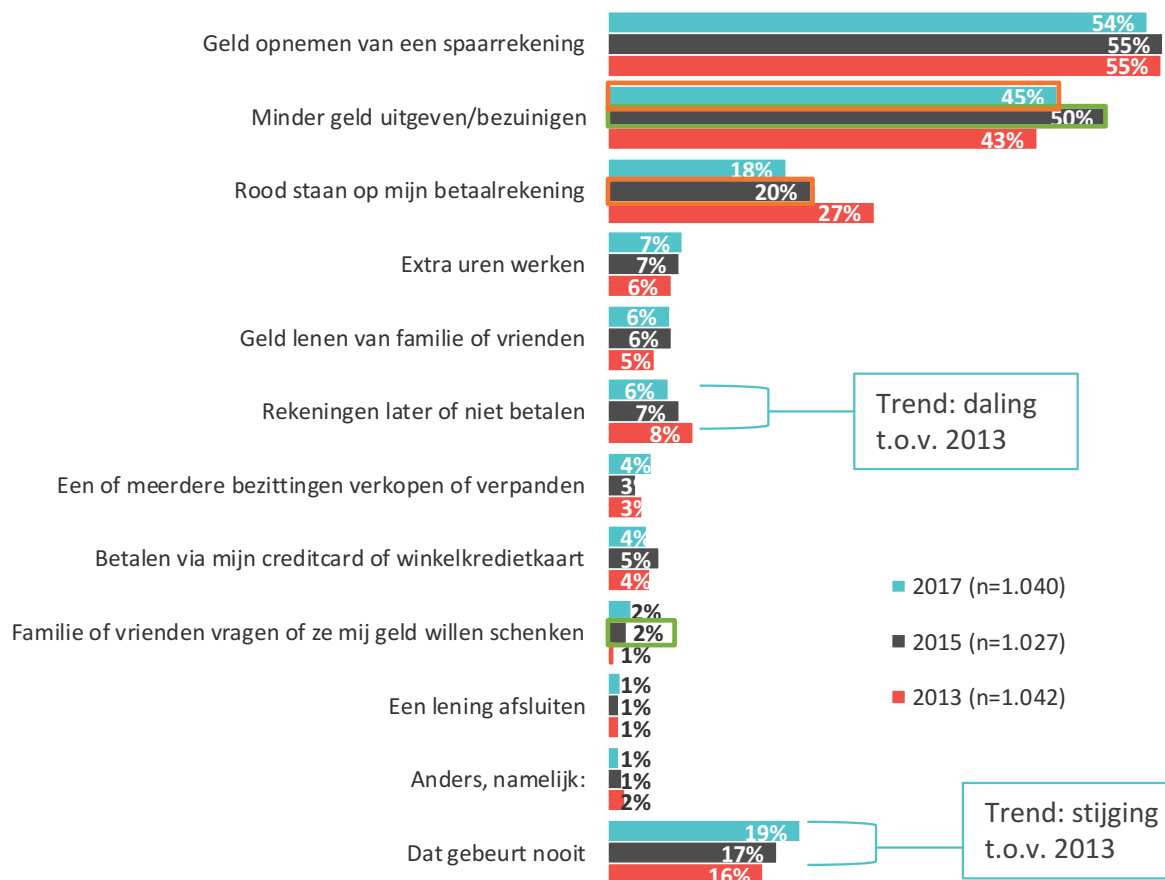
Hoe vaak is het in de afgelopen 12 maanden voorgekomen dat je een betalingsherinnering kreeg omdat je een rekening niet tijdig had betaald?
(Basis - allen)

[Terug naar resultaten](#)

Als je in een situatie komt dat je meer uitgaven hebt dan je aan inkomsten binnenkrijgt, wat doe je dan? (Basis - Allen)

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

- Als ze meer uitgaven dan inkomsten hebben, zouden *18- tot 34-jarigen* vaker dan gemiddeld *minder geld uitgeven* (50% vs. 45%), *extra uren werken* (15% vs. 7%) of *geld lenen van bekenden* (14% vs. 6%). Ze zouden *minder vaak dan gemiddeld rood staan* (11% vs. 18%).
- *65- tot 80-jarigen* zouden juist *minder vaak* dan gemiddeld *minder geld uitgeven* (37%), *extra uren werken* (2%) of *geld lenen van familie of vrienden* (0%).
- Bij *hoogopgeleide Nederlanders* komt het *vaker voor* dat ze in een situatie komen waar ze meer uitgaven dan er binnen komt (13% gebeurt nooit vs. 19% gemiddeld). Bij *laagopgeleide Nederlanders* komt het juist *minder vaak voor* (30% gebeurt nooit).
- Hoogopgeleide Nederlanders zouden in zo'n situatie vaker *geld opnemen van hun spaarrekening* (67% vs. 54% gemiddeld). *Laagopgeleide Nederlanders* zouden dat juist *minder vaak* dan gemiddeld doen (37%). Ook zouden zij *minder vaak minder geld gaan uitgeven* (36% vs. 45% gemiddeld).
- Bij Nederlanders met een *modaal inkomen* komt het *vaker voor* dat ze meer uitgaven dan inkomsten hebben (10% gebeurt nooit vs. 19% gemiddeld).
- Nederlanders met een *beneden modaal inkomen* zouden *minder vaak geld opnemen* van hun spaarrekening (44% vs. 54% gemiddeld) in zo'n situatie. Nederlanders met een *boven modaal inkomen* zouden dat juist *bovengemiddeld vaak* doen (63%).
- Nederlanders met een *beneden modaal inkomen* zouden vaker *bezittingen verkopen of verpanden* (9% vs. 4% gemiddeld) of *rood staan* (23% vs. 18% gemiddeld).

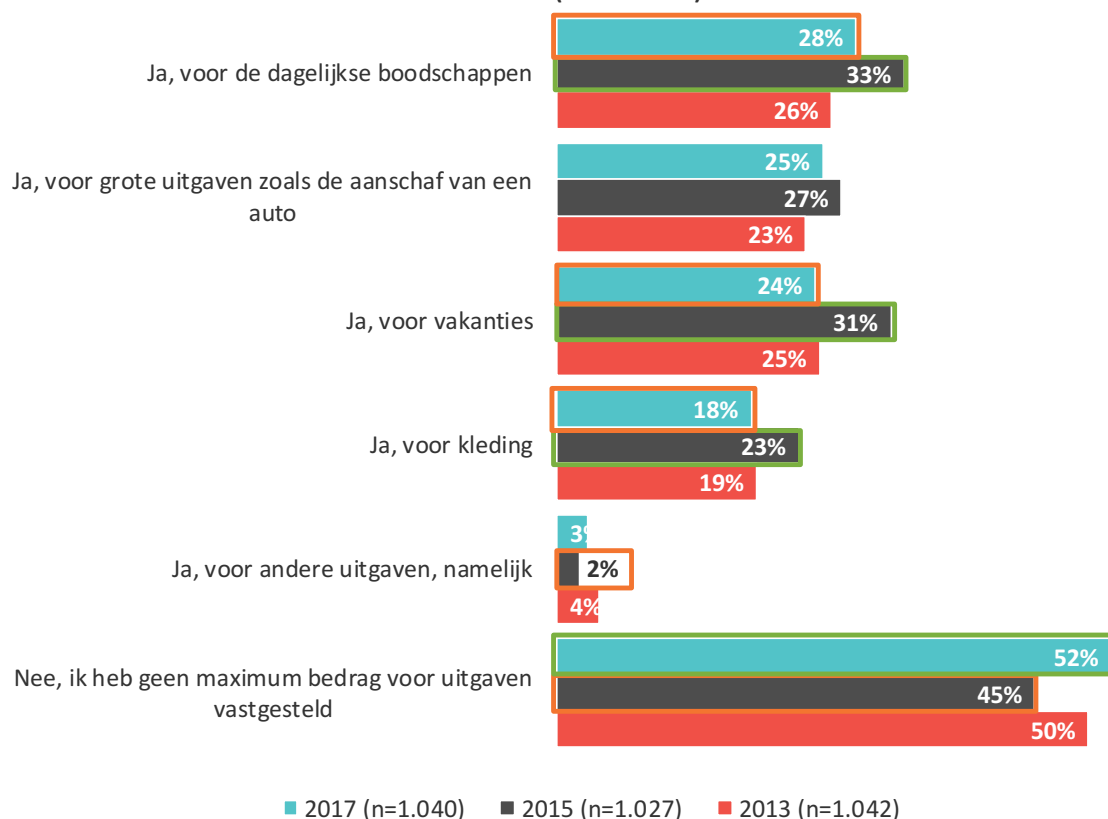
[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

- Hoogopgeleide Nederlanders hebben vaker een bepaald maximum bedrag vastgesteld voor verschillende uitgaven (45% vs. 52% gemiddeld). Dat geldt ook voor Nederlanders met een beneden modaal inkomen (46%).
- Het aandeel dat een potje heeft voor de *dagelijkse boodschappen* is *groter dan gemiddeld* onder Nederlanders met een beneden modaal inkomen (37% vs. 28% gemiddeld).
- Het percentage dat een potje heeft voor *grote uitgaven* (zoals een auto) is *lager* onder 18- tot 34-jarigen (19% vs. 25% gemiddeld) en laagopgeleiden (15%). Bij hoogopgeleiden ligt het percentage juist *hoger dan gemiddeld* (35%).
- Hoogopgeleiden hebben ook vaker een potje voor vakanties (30% vs. 24% gemiddeld).
- Een potje voor *kleding* komt *vaker* voor bij Nederlanders met een beneden modaal inkomen (25% vs. 18% gemiddeld).

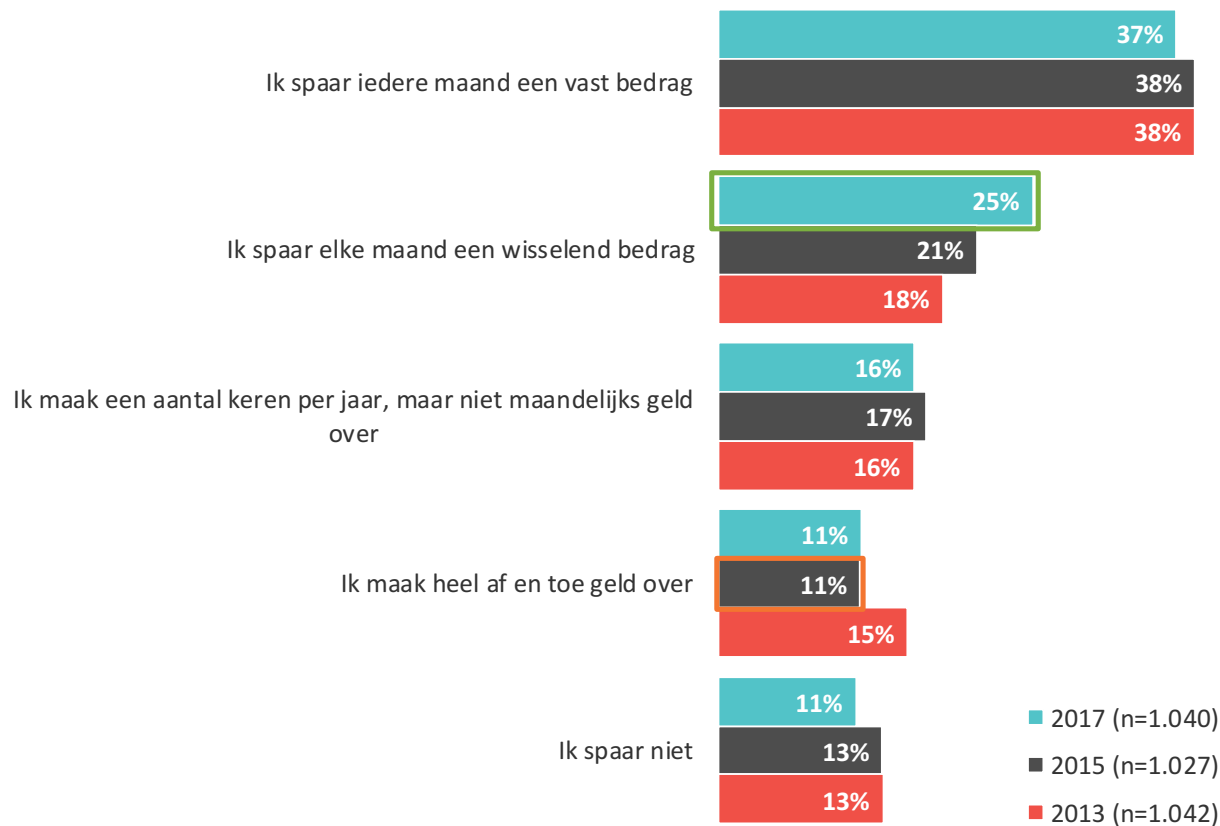
Heb je voor jezelf (of jouw huishouden) vastgesteld hoeveel geld je maximaal wilt uitgeven aan bepaalde uitgaven?
(Basis - Allen)

[Terug naar resultaten](#)

Op welke manier spaar je op een spaarrekening? (Basis - Allen)

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

- Het aandeel Nederlanders dat *niet spaart* is *groter* bij laagopgeleide Nederlanders (19% vs. 11% gemiddeld) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (19%). Nederlanders met een hogere opleiding (4%) of boven modaal inkomen (6%) *sparen juist vaker dan gemiddeld*.
- Het aandeel dat *iedere maand een vast bedrag* spaart is *groter* onder vrouwen (42% vs. 37% gemiddeld) en 65- tot 80-jarigen (44%). Het is juist *kleiner* onder mannen (32%), 18- tot 34-jarigen (24%) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (30%).
- Het percentage dat een *wisselend bedrag per maand* spaart is *hoger bij* 18- tot 34-jarigen (41% vs. 25% gemiddeld) en Nederlanders met een boven modaal inkomen (30%), en juist *lager* onder 65- tot 80-jarigen (14%), laagopgeleiden (15%) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (18%).
- Laagopgeleide Nederlanders maken *minder vaak een paar keer per jaar, maar niet maandelijks* geld over (10% vs. 16% gemiddeld). Ze maken *vaker heel af en toe* geld over (16% vs. 11% gemiddeld). Ook Nederlanders met een beneden gemiddeld inkomen maken vaker dan gemiddeld heel af en toe geld over naar hun spaarrekening (17%).

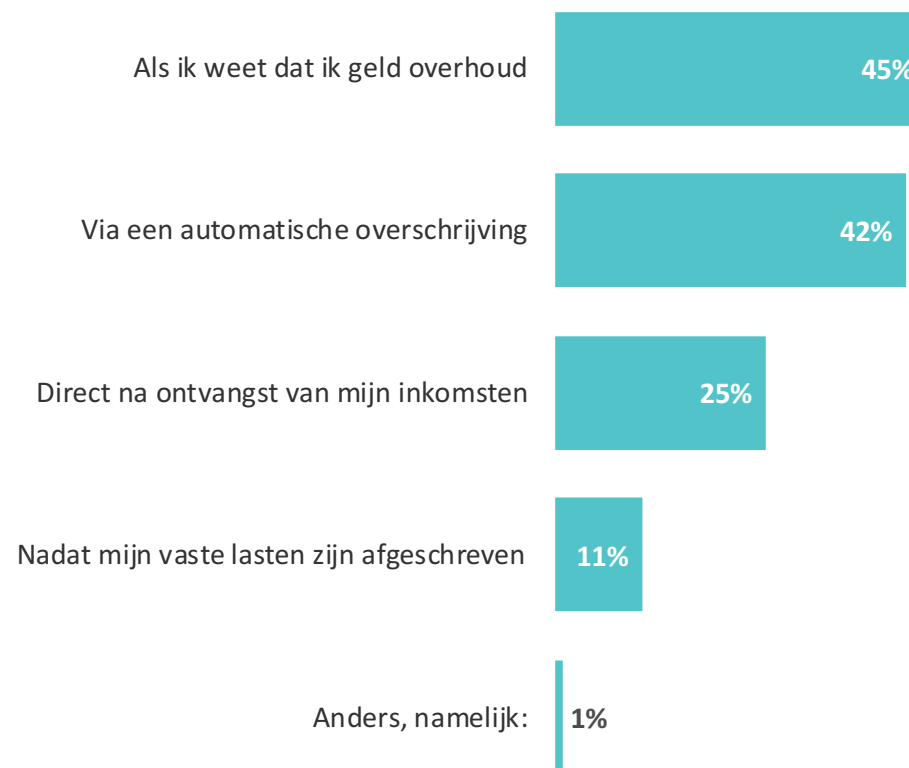
[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

- Het percentage dat spaart via een *automatische overschrijving* is *hoger* onder 65- tot 80-jarigen (54% vs. 42% gemiddeld) en laagopgeleiden (50%) en juist *lager* bij 18- tot 34-jarigen (27%), middelbaar opgeleiden (37%) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (34%).
- Het aandeel dat *geld spaart direct na ontvangst van de inkomsten* is *groter* bij 18- tot 34-jarigen (41% vs. 25% gemiddeld), hoogopgeleiden (31%) en Nederlanders die boven modaal verdienen (31%). Het aandeel is juist *kleiner* bij 65- tot 80-jarigen (14%), laagopgeleiden (13%) en Nederlanders met een beneden modaal (19%).

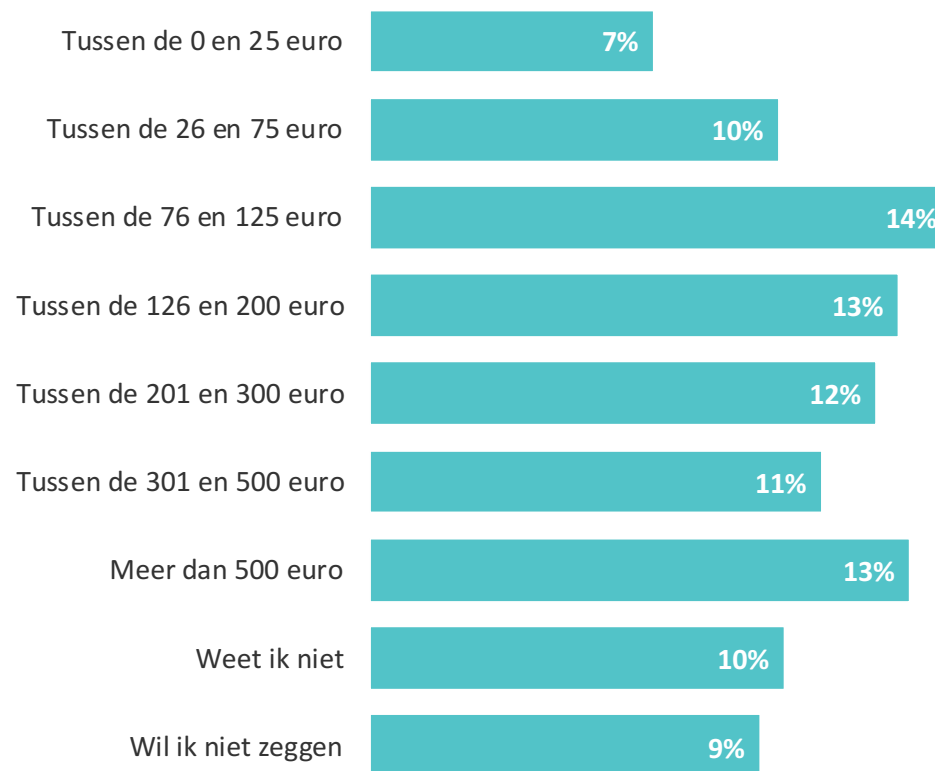
Hoe spaar je? (Basis - Spaart geld, n=926)

[Terug naar resultaten](#)

Welk bedrag spaar je gemiddeld per maand? Het gaat om een schatting.
(Basis - Spaart geld, n=926)

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

- 18- tot 34-jarigen sparen *minder vaak 300 tot 500 euro per maand* (5% vs. 11% gemiddeld).
- 65- tot 80-jarigen sparen *vaker meer dan 500 euro per maand* (20% vs. 13% gemiddeld) of *willen niet zeggen* wat zij maandelijks sparen (14% vs. 9% gemiddeld).
- Laagopgeleide Nederlanders sparen *vaker maximaal 25 euro per maand* (14% vs. 7% gemiddeld) en *minder vaak meer dan 500 euro per maand* (3% vs. 13% gemiddeld). Zij willen ook *vaker niet zeggen* wat ze per maand opzij zetten (16% vs. 9% gemiddeld).
- Middelbaar opgeleiden sparen ook *minder vaak meer dan 500 euro per maand* (8% vs. 13% gemiddeld).
- Hoogopgeleiden sparen daarentegen juist *vaker 500 euro of meer* (24%) en *minder vaak tussen de 25 en 75 euro* (5% vs. 10% gemiddeld).
- Nederlanders met een beneden modaal inkomen sparen *vaker maximaal 25 euro* (17% vs. 7% gemiddeld) of *tussen de 25 en 75 euro* (18% vs. 10% gemiddeld). Ze sparen *minder vaak tussen de 300 en 500 euro* (2% vs. 11% gemiddeld) of *meer dan 500 euro per maand* (2% vs. 13% gemiddeld).
- Ook Nederlanders met een modaal inkomen sparen *minder vaak dan gemiddeld maandelijks meer dan 500 euro* (5%).
- Nederlanders die boven modaal verdienen sparen *minder vaak tot 25 euro* (2% vs. 7% gemiddeld). Zij sparen juist *vaker 300 tot 500 euro* (16% vs. 11% gemiddeld) of *meer dan 500 euro per maand* (21% vs. 13% gemiddeld).

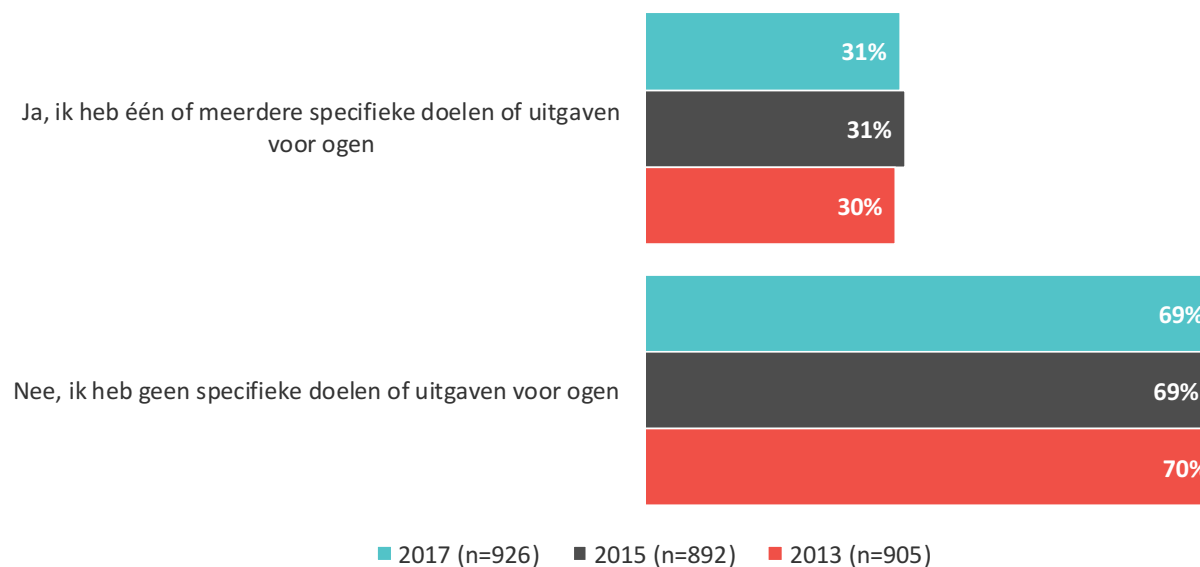
[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

- Het percentage dat *specifieke doelen* voor ogen heeft bij het sparen is *lager dan gemiddeld* bij 65- tot 80-jarigen (23% vs. 31% gemiddeld) en laagopgeleide Nederlanders (23%).

Spaar je voor één of meerdere specifieke doelen of uitgaven die je wilt gaan doen? (Basis - Spaart geld)

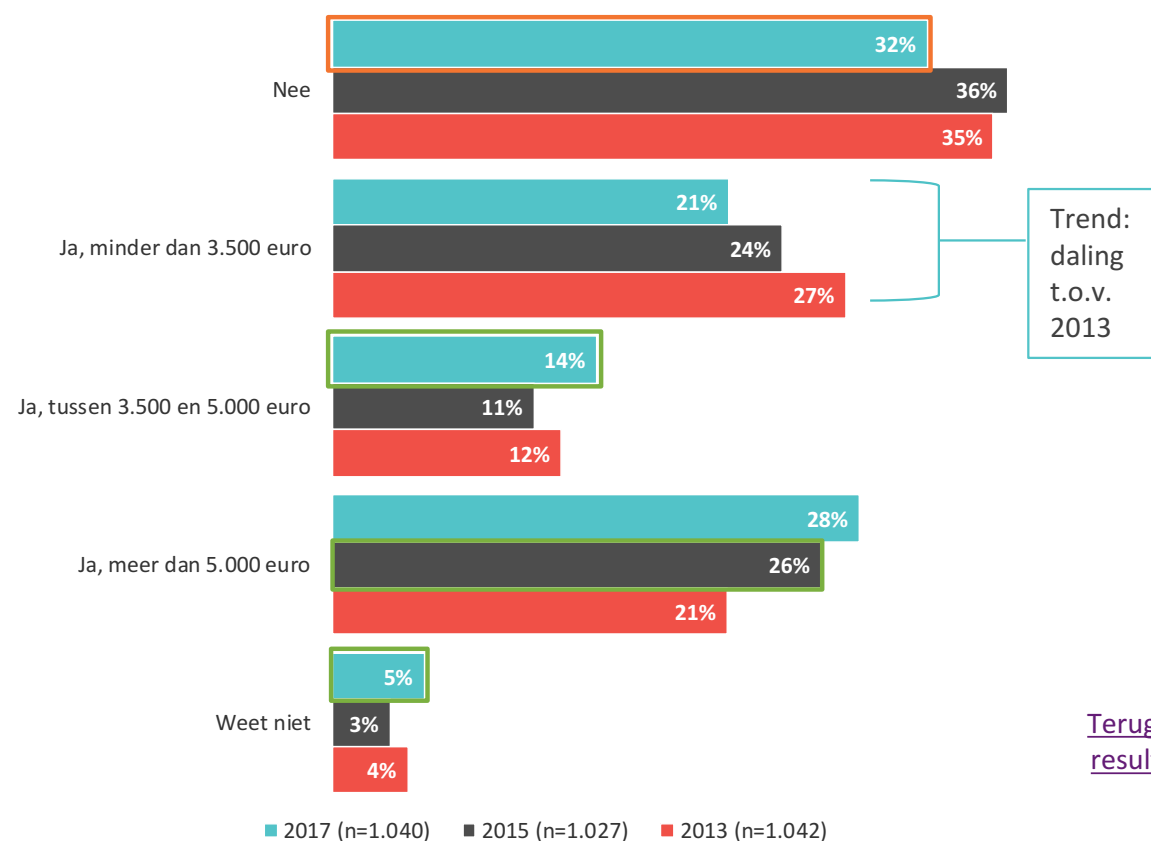
[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

- Het percentage dat *geen potje* heeft gereserveerd voor onvoorziene uitgaven is *hoger* bij 18- tot 34-jarigen (43% vs. 32% gemiddeld) en *lager* bij hoogopgeleide Nederlanders (27%).
- Nederlanders die beneden modaal verdienen hebben *vaker een potje van minder dan 3.500 euro* (36% vs. 21% gemiddeld). Nederlanders die boven modaal verdienen (15%) en Nederlanders die hoogopgeleid zijn (14%) hebben dat juist *minder vaak dan gemiddeld*.
- Het aandeel dat een *potje heeft van meer dan 5.000 euro is kleiner dan gemiddeld* bij 18- tot 34-jarigen (17% vs. 28% gemiddeld), laagopgeleide Nederlanders (18%) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (15%). Het is *groter dan gemiddeld* bij hoogopgeleide Nederlanders (39%) en Nederlanders met een boven modaal inkomen (38%).

Heb je een potje gereserveerd voor onvoorziene uitgaven op de korte termijn, zoals het stukgaan van een wasmachine, koelkast of auto? (Basis - Allen)

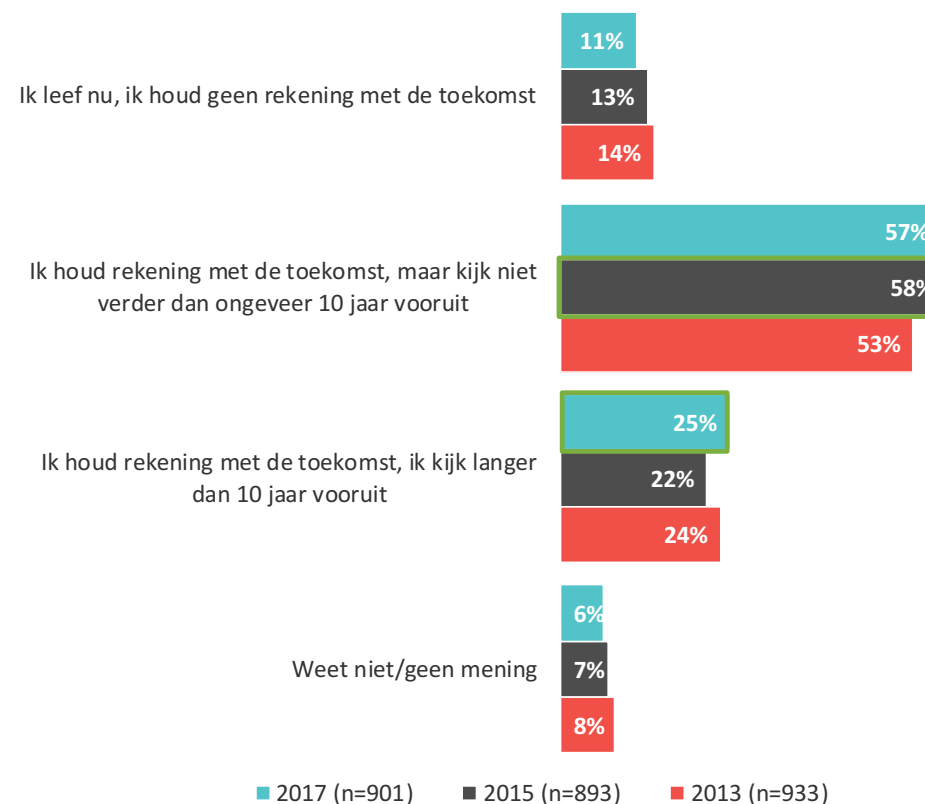

Verschillen tussen subgroepen 2017

- 18- tot 34-jarigen *houden vaker rekening met de toekomst*, maar kijken daarbij niet meer dan tien jaar vooruit (67% vs. 57% gemiddeld). Voor 35- tot 64-jarigen geldt dat juist *minder vaak* dan gemiddeld (52%).
- Het percentage dat *rekening houdt met de toekomst en meer dan tien jaar vooruit kijkt*, is *hoger* bij 35- tot 64-jarigen (30% vs. 25% gemiddeld). Dat geldt ook voor hoogopgeleiden (36%) en Nederlanders met een boven modaal inkomen (31%). Bij 18- tot 34-jarigen (18%), laagopgeleide Nederlanders (16%) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (19%) ligt het percentage juist *lager dan gemiddeld*.
- Nederlanders die laagopgeleid zijn zeggen *vaker niet te weten* in welke mate zij rekening houden met de toekomst (20% vs. 6% gemiddeld).

Alle bovengenoemde resultaten zijn gebaseerd op Nederlanders van 66 jaar of jonger.

Welke van onderstaande uitspraken omschrijft het best in hoeverre je bij het nemen van financiële beslissingen en het inschatten van risico's rekening houdt met de toekomst? (Basis - 66 jaar of jonger)

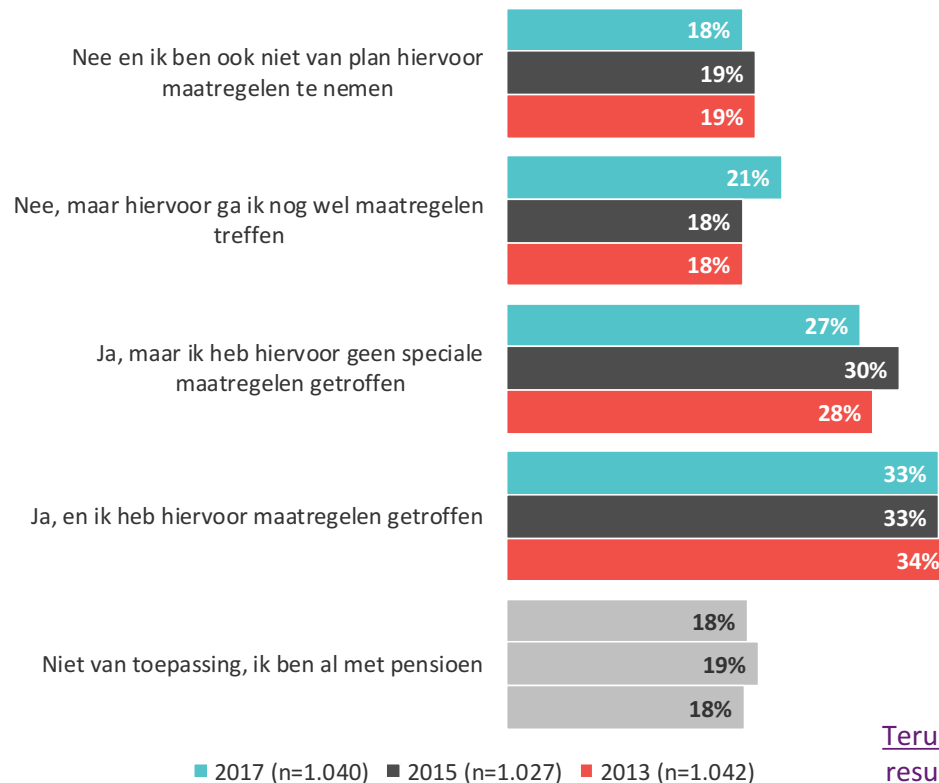
[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

- Laagopgeleiden zijn *vaker niet van plan maatregelen te nemen voor pensioering* (32% vs. 18% gemiddeld). Dat geldt ook voor Nederlanders die beneden modaal verdienen (37%). Voor hoogopgeleiden (9%) en Nederlanders die boven modaal verdienen (10%) geldt dat juist *minder vaak* dan gemiddeld.
- 18- tot 34-jarigen zijn vaker nog niet voorbereid, maar gaan wel maatregelen treffen (48% vs. 21% gemiddeld). Dat geldt ook voor middelbaar opgeleiden (29%). Voor 35- tot 64-jarigen (9%), hoogopgeleiden (16%) en laagopgeleiden (9%) geldt het minder vaak dan gemiddeld.
- 18- tot 34-jarigen zijn *minder vaak* dan gemiddeld *voorbereid op hun pensioen*, zonder daar *specifieke maatregelen* voor getroffen te hebben (21% vs. 27% gemiddeld).
- 35- tot 64-jarigen zijn vaker voorbereid op hun pensioen en hebben ook maatregelen getroffen (43% vs. 33% gemiddeld). Dat geldt ook voor hoogopgeleiden (46%) en Nederlanders die boven modaal verdienen (42%). Voor 18- tot 34-jarigen (14%), middelbaar opgeleiden (25%) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (17%) geldt dat juist *minder vaak* dan gemiddeld.

Ben je financieel voorbereid op jouw pensioering? (Basis - Situatie van toepassing)

[Terug naar resultaten](#)

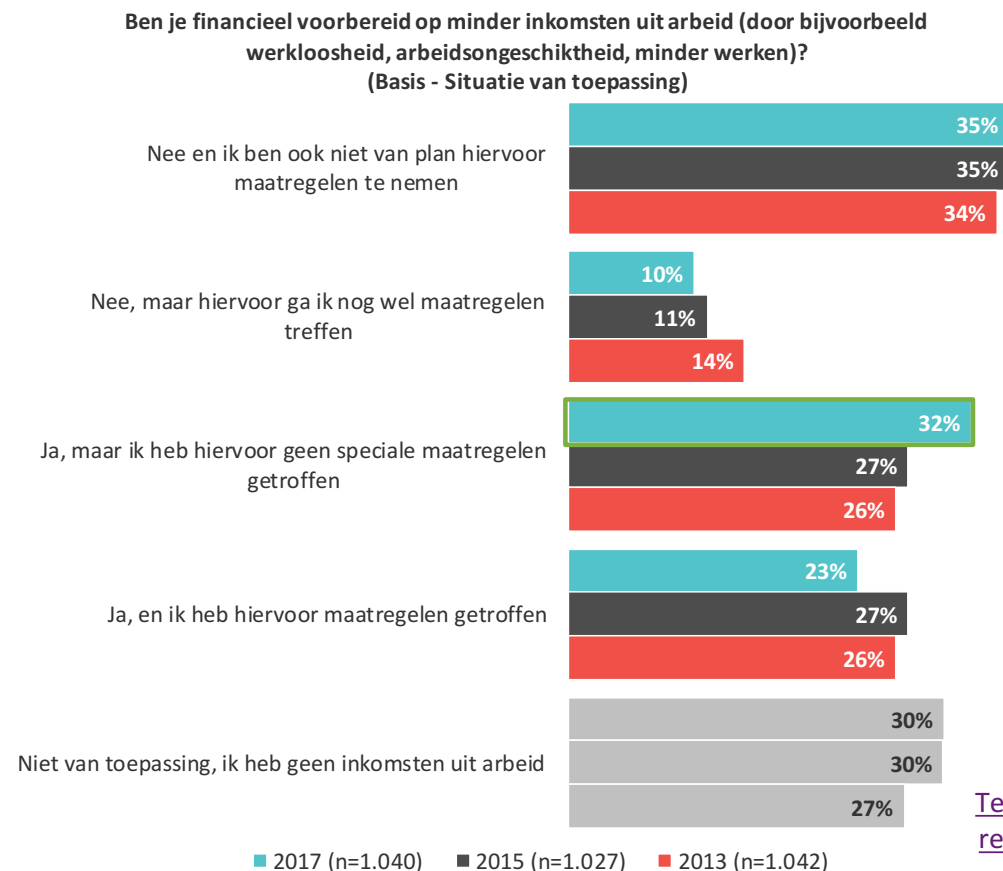
In de gekleurde grafiek zijn de respondenten weergegeven voor wie de situatie van toepassing is (telt op tot 100%). Respondenten die hebben aangegeven dat de situatie niet op hen van toepassing is, zijn niet in het gekleurde deel opgenomen. De grijze balken onderin geven aan welk percentage van de totale steekproef dit heeft aangegeven.

Verschillen tussen subgroepen 2017

- Het aandeel dat *niet voorbereid* is op minder inkomsten door arbeid en ook niet van plan is daarvoor maatregelen te nemen is *lager* onder hoogopgeleiden (30% vs. 35% gemiddeld).
- 18- tot 34-jarigen zijn *vaker nog niet voorbereid*, maar wel van plan maatregelen te treffen (17% vs. 10% gemiddeld).
- Hoogopgeleiden zijn *vaker dan gemiddeld wel voorbereid* op minder inkomsten uit arbeid, maar hebben daarvoor *geen specifieke maatregelen* getroffen (37% vs. 32% gemiddeld).
- Nederlanders die boven modaal verdienen hebben *vaker maatregelen getroffen* om voorbereid te zijn op minder inkomsten uit arbeid (28% vs. 23% gemiddeld). Voor 18- tot 34-jarigen (17%) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (13%) geldt dat *minder vaak* dan gemiddeld.

In de gekleurde grafiek zijn de respondenten weergegeven voor wie de situatie van toepassing is (telt op tot 100%). Respondenten die hebben aangegeven dat de situatie niet op hen van toepassing is, zijn niet in het gekleurde deel opgenomen. De grijze balken onderin geven aan welk percentage van de totale steekproef dit heeft aangegeven.

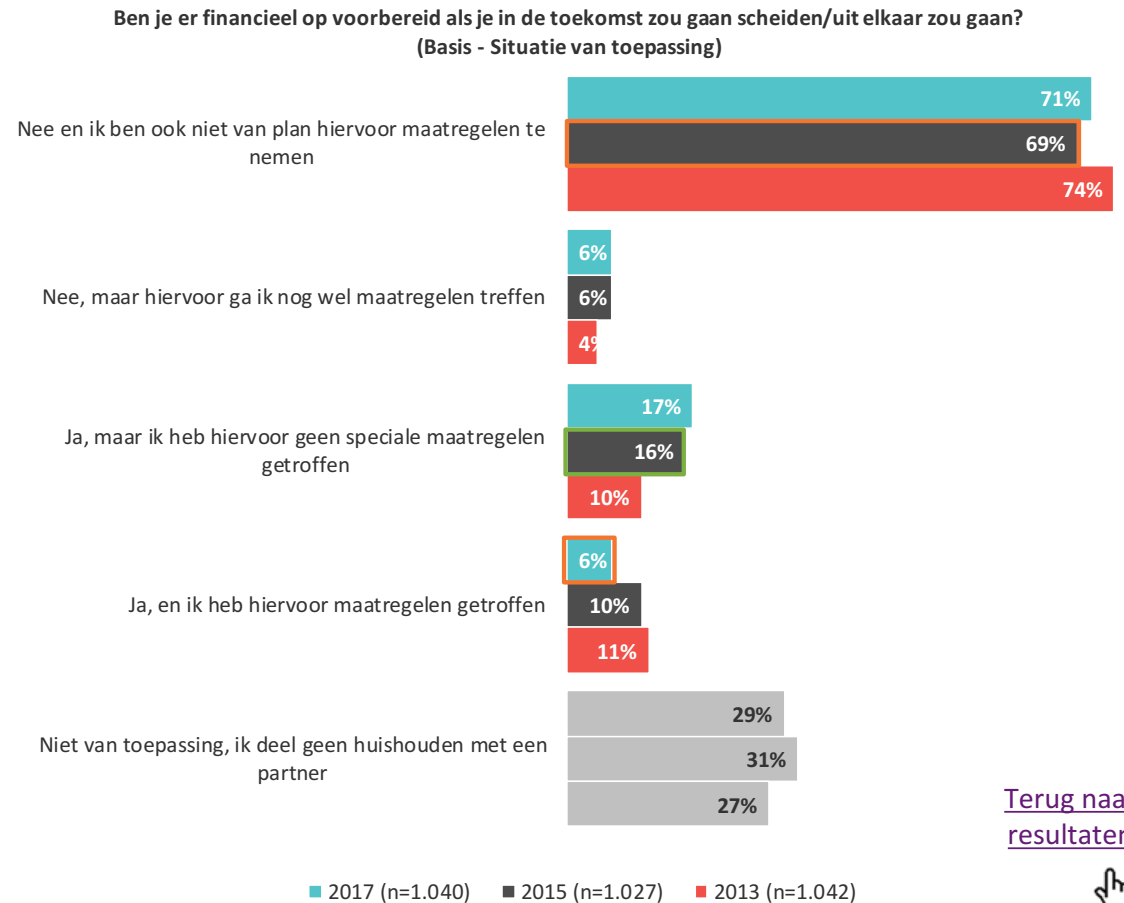
[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

- Het aandeel dat niet is voorbereid op een scheiding en ook niet van plan is daarvoor maatregelen te treffen is *groter* bij 65- tot 80-jarigen (83% vs. 71% gemiddeld) en laagopgeleiden (79%). Het aandeel is juist *kleiner dan gemiddeld* bij 18- tot 34-jarigen (48%) en hoogopgeleiden (62%).
- 18- tot 34-jarigen zijn vaker nog niet voorbereid, maar wel van plan maatregelen te treffen (16% vs. 6% gemiddeld). Dat geldt ook voor Nederlanders die beneden modaal verdienen (11%).
- 18- tot 34-jarigen zijn ook *vaker wel voorbereid*, maar hebben nog geen maatregelen getroffen (28% vs. 17% gemiddeld). Dit percentage is juist *lager dan gemiddeld* bij 65- tot 80-jarigen (10%) en middelbaar opgeleiden (12%).

In de gekleurde grafiek zijn de respondenten weergegeven voor wie de situatie van toepassing is (telt op tot 100%). Respondenten die hebben aangegeven dat de situatie niet op hen van toepassing is, zijn niet in het gekleurde deel opgenomen. De grijze balken onderin geven aan welk percentage van de totale steekproef dit heeft aangegeven.

[Terug naar resultaten](#)

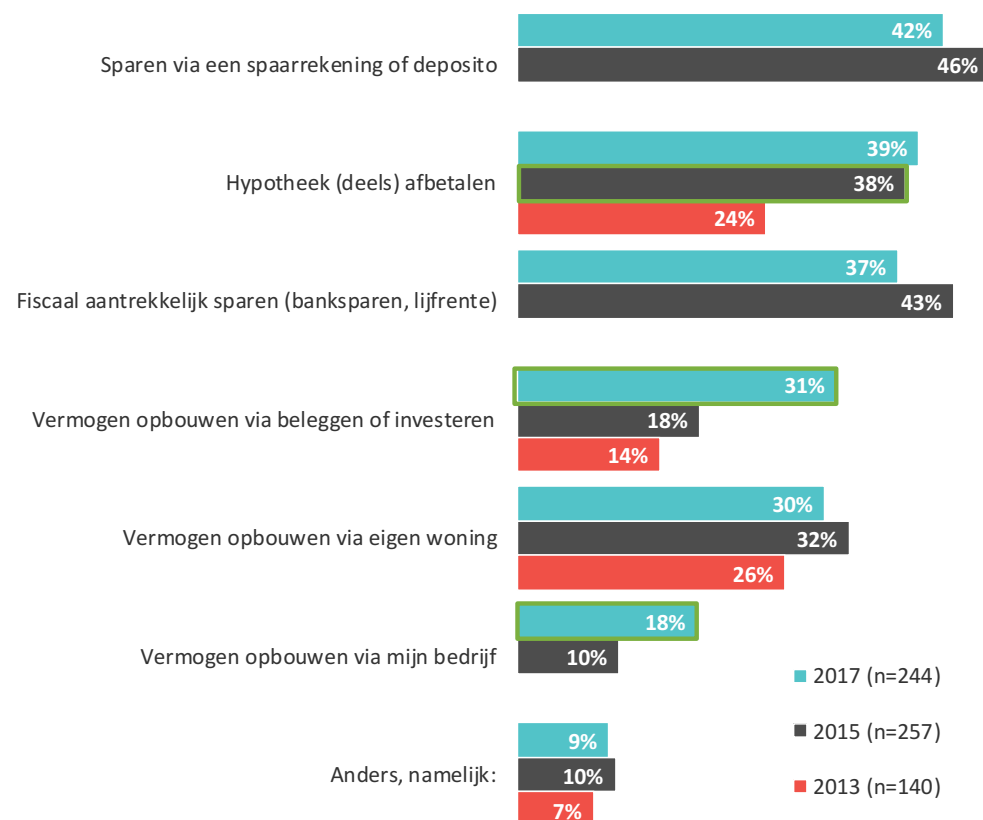
Verschillen tussen subgroepen 2017

- *Vrouwen* sparen vaker voor hun pensioen via een spaarrekening of deposito (50% vs. 42% gemiddeld).
- *35- tot 64-jarigen* hebben zich vaker financieel voorbereid op hun pensioen door *fiscaal aantrekkelijk te sparen* (43% vs. 37% gemiddeld).
- *Hoogopgeleide Nederlanders* hebben vaker maatregelen getroffen door *vermogen op te bouwen* via beleggingen of investeringen (37% vs. 31% gemiddeld), vermogen op te bouwen via een eigen woning (37% vs. 30% gemiddeld) en *hun hypotheek (deels) af te betalen* (45% vs. 39% gemiddeld).
- Nederlanders die *boven modaal* verdienen hebben zich vaker voorbereid op hun pensioering door *vermogen op te bouwen* via beleggingen of investeringen (38% vs. 31% gemiddeld) of door hun *hypotheek (deels) af te betalen* (48% vs. 39% gemiddeld).

Het aantal respondenten in de verschillende subgroepen op basis van leeftijd, opleiding en inkomen is te laag om uitspraken over de resultaten per subgroep te doen. Tussen mannen en vrouwen (waar de subgroepen wel groot genoeg zijn) zitten geen significante verschillen van 5 procentpunt of meer.

Welke maatregelen heb je genomen om je financieel voor te bereiden op jouw pensioering?

(Basis - Heeft maatregelen getroffen voor pensioering)

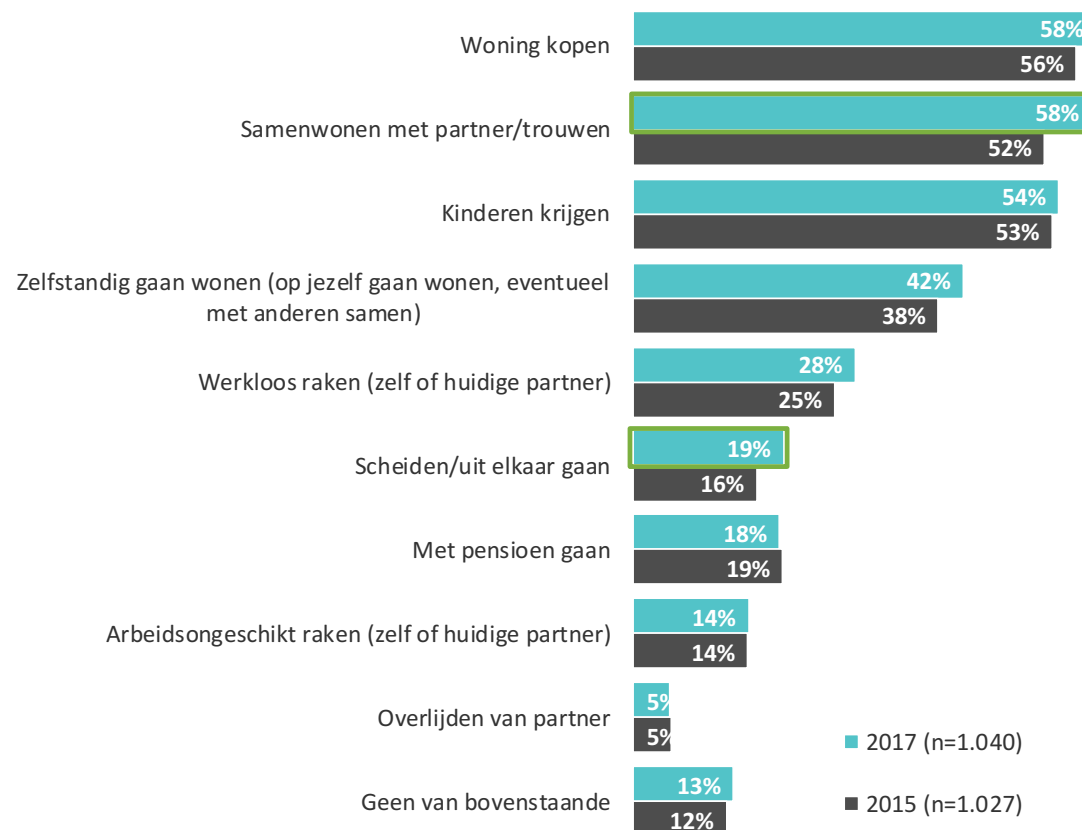
[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

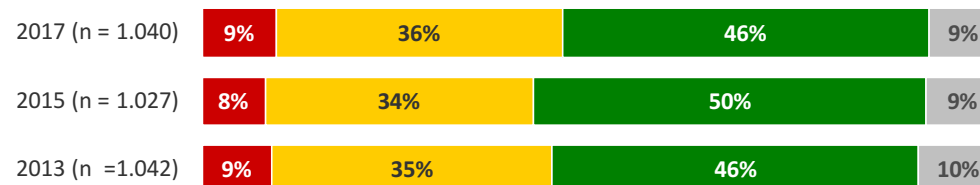
- Naarmate Nederlanders *ouder zijn*, hebben ze vaker dan gemiddeld *verscheidene gebeurtenissen* meegemaakt. In tegenstelling tot 65- tot 80-jarigen zijn 35- tot 64-jarigen wel vaker dan gemiddeld *werkloos* geraakt (34% vs. 28%).
- *Hoogopgeleide Nederlanders* zijn vaker dan gemiddeld zelfstandig gaan wonen (57% vs. 42%), samenwonend of getrouwd (68% vs. 58%) en hebben vaker een woning gekocht (72% vs. 58%). *Laagopgeleide Nederlanders* zijn vaker dan gemiddeld arbeidsongeschikt geraakt (23% vs. 14%) of met pensioen gegaan (23% vs. 18%).
- Nederlanders die *beneden modaal* verdienen zijn vaker dan gemiddeld gescheiden (25% vs. 19%), arbeidsongeschikt geraakt (26% vs. 14%) of met pensioen gegaan (26% vs. 18%). Nederlanders die *boven modaal* verdienen zijn vaker zelfstandig gaan wonen (48% vs. 42%), gaan samenwonen of getrouwd (69% vs. 58%), in het bezit van een woning (72% vs. 58%) of hebben een kind gekregen (60% vs. 54%).

Welke van onderstaande gebeurtenissen heb je zelf meegemaakt? (Basis - Allen)

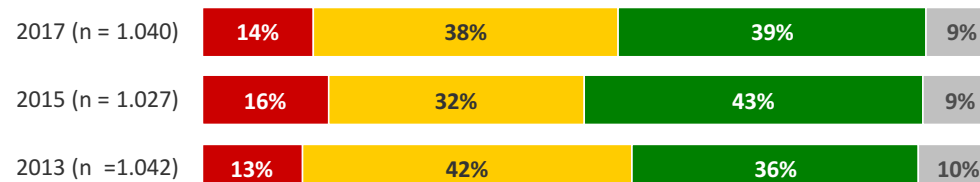

Kun je aangeven in hoeverre onderstaande beschrijvingen bij jou passen?
(Basis - Allen)

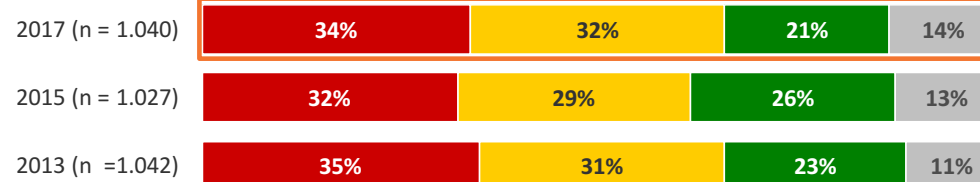
Ik kijk altijd kritisch naar de informatie die ik van mijn bank(en) en verzekeraar(s) ontvang over mijn financiële producten

Ik controleer regelmatig of mijn financiële producten nog passen bij mijn situatie

Als een andere aanbieder van een financieel product een beter aanbod heeft, stap ik over zodra dat kan

■ Past niet bij mij ■ Past een beetje bij mij ■ Past bij mij ■ Weet niet/geen mening

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

Kritisch naar informatie van banken en verzekeraars kijken

- Het aandeel dat altijd *kritisch naar informatie kijkt* die ze ontvangen van banken of verzekeraars over hun financiële producten is *groter* onder mannen (51% past wel vs. 46% gemiddeld), 65- tot 80-jarigen (55%), hoogopgeleiden (56%) en Nederlanders met een boven modaal inkomen (52%). Het aandeel is juist *kleiner* onder vrouwen (41%).

Regelmatig controleren of financiële producten nog passend zijn bij de situatie

- Het percentage dat regelmatig *controleert of hun financiële producten nog passen* bij hun situatie is *lager dan gemiddeld* onder Nederlanders die beneden modaal verdienen (34% past wel vs. 39% gemiddeld) en *hoger dan gemiddeld* onder Nederlanders die boven modaal verdienen (45%).

Overstappen zodra dat kan als er een beter aanbod is

- Het aandeel dat *overstapt zodra het kan* als een andere aanbieder van een financieel product een beter aanbod heeft, is *groter* bij 18- tot 34-jarigen (20% past niet vs. 34% gemiddeld) en hoogopgeleiden (31% past wel vs. 21% gemiddeld).
- Het is juist *kleiner* bij 65- tot 80-jarigen (13% past wel), middelbaar opgeleiden (16% past wel) en laagopgeleiden (12% past wel).

[Terug naar resultaten](#)

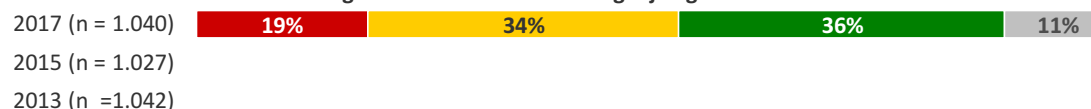

In hoeverre passen onderstaande beschrijvingen bij jou? Als ik een eenvoudig financieel product wil aanschaffen... (Basis - Allen)

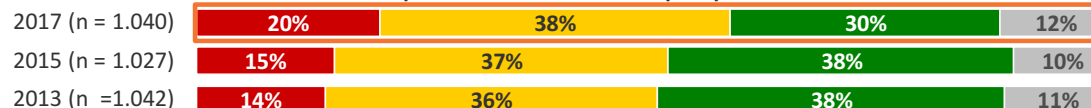
Vergelijk ik zelf producten van verschillende aanbieders uitgebreid met elkaar op productkenmerken en -voorwaarden

Maak ik gebruik van een online vergelijkingstool*

Let ik vooral op de tarieven en minder op de productkenmerken en -voorwaarden

Laat ik me adviseren door mensen uit mijn directe omgeving

Laat ik me adviseren door een financieel adviseur

* Deze optie is toegevoegd in 2017.

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017 – eenvoudig financieel product

Zelf producten vergelijken op productkenmerken en -voorwaarden

- Hoogopgeleide Nederlanders vergelijken *vaker* zelf uitgebreid productkenmerken en -voorwaarden (61% past wel vs. 49% gemiddeld).
- Nederlanders die beneden modaal verdienen vergelijken *minder vaak* zelf productkenmerken en – voorwaarden (38% past wel).

Gebruik maken van een online vergelijkingstool

- 18- tot 34-jarigen maken *vaker* gebruik van een online tool (14% past niet vs. 19% gemiddeld). 65- tot 80-jarigen doen dat *minder dan gemiddeld* (26% past niet).
- Hoogopgeleide Nederlanders maken *vaker* gebruik van een online tool (46% past wel vs. 36% gemiddeld). Lager opgeleide Nederlanders doen dat *minder vaak* (19% past wel).
- Nederlanders met een beneden modaal inkomen maken *minder vaak* gebruik van een online tool dan gemiddeld (28% past wel vs. 36%). Nederlanders die boven modaal verdienen doen dat *vaker dan gemiddeld* (44% past wel).

Vooraf op de tarieven letten

- 18- tot 34-jarigen letten *minder vaak dan gemiddeld* vooral op de tarieven en minder op de kenmerken en voorwaarden (21% past wel vs. 30% gemiddeld).
- Laagopgeleide Nederlanders letten *vaker dan gemiddeld* vooral op de tarieven (15% past niet vs. 20% gemiddeld)

Vervolg op volgende pagina

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017 – eenvoudig financieel product

Vervolg van de vorige pagina

Adviseren door mensen uit de directe omgeving

- Vrouwen laten zich *vaker* adviseren door mensen uit hun directe omgeving (25% past niet vs. 35% gemiddeld). Mannen juist *minder vaak* (44% past niet).
- Ook 18- tot 34-jarigen laten zich *vaker* adviseren door mensen uit de directe omgeving (33% past wel vs. 19% gemiddeld). 35- tot 64-jarigen (14%) en 65- tot 80-jarigen (12%) doen dat *minder vaak* dan gemiddeld.
- Nederlanders die boven modaal verdienen laten zich *minder vaak* adviseren door mensen uit hun omgeving (41% past niet, vs. 35% gemiddeld).

Adviseren door een financieel adviseur

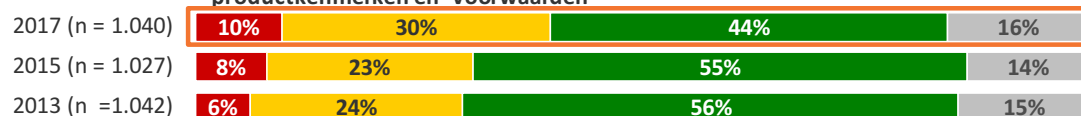
- Hoogopgeleide Nederlanders laten zich *minder vaak* adviseren door een financieel adviseur (71% past niet vs. 57% gemiddeld). Laagopgeleide Nederlanders doen dat juist *vaker dan gemiddeld* (37% past niet).
- Nederlanders met een boven modaal inkomen laten zich *minder* adviseren door een financieel adviseur (71% past niet vs. 57% gemiddeld).

[Terug naar resultaten](#)

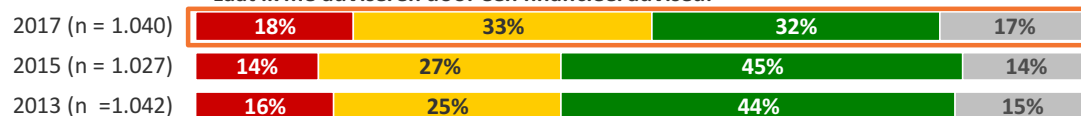

In hoeverre passen onderstaande beschrijvingen bij jou? Als ik een complex financieel product wil aanschaffen... (Basis - Allen)

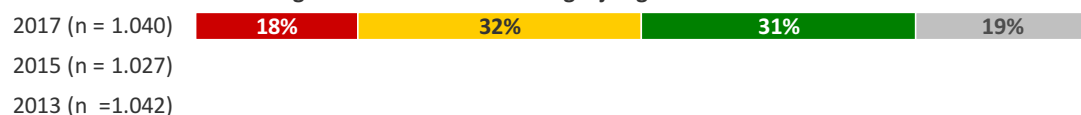
Vergelijk ik zelf producten van verschillende aanbieders uitgebreid met elkaar op productkenmerken en -voorwaarden

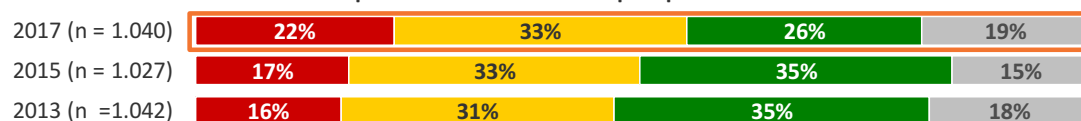
Laat ik me adviseren door een financieel adviseur

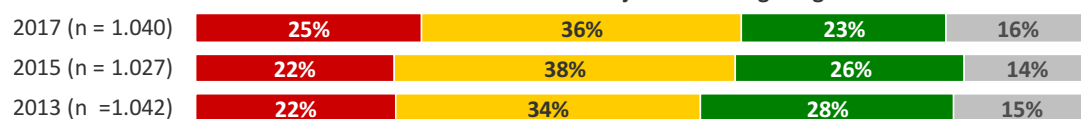
Maak ik gebruik van een online vergelijkingstool*

Let ik vooral op de tarieven en minder op de productkenmerken en -voorwaarden

Laat ik me adviseren door mensen uit mijn directe omgeving

■ Past helemaal niet bij mij
 ■ Past een beetje bij mij
■ Past helemaal bij mij
 ■ Weet niet/geen mening

Trend: daling t.o.v. 2013

* Deze optie is toegevoegd in 2017.

[Terug naar resultaten](#)

Vergelijking tussen subgroepen 2017 – complex financieel product

Zelf producten vergelijken op productkenmerken en –voorwaarden

- Hoogopgeleiden vergelijken *vaker* zelf uitgebreid producten (55% past wel vs. 44% gemiddeld).
- Nederlanders met een boven modaal inkomen vergelijken ook *vaker* zelf uitgebreid producten (55% past wel vs. 44% gemiddeld). Nederlanders die beneden modaal verdienen doen dat *minder vaak* dan gemiddeld (32% past wel).

Adviseren door een financieel adviseur

- 35- tot 64-jarigen laten zich *vaker* adviseren door een financieel adviseur (39% past wel vs. 32% gemiddeld). 18- tot 34-jarigen (23% past wel) en 65- tot 80-jarigen (26% past wel) doen dat *minder dan gemiddeld*.

Gebruik maken van een online vergelijkingstool

- 18- tot 34-jarigen maken *vaker* dan gemiddeld gebruik van online tools (11% past niet vs. 18% gemiddeld). 65- tot 80-jarigen doen dat *minder vaak dan gemiddeld* (30% past niet).

- Hoogopgeleide Nederlanders maken *vaker* gebruik van online tools om producten te vergelijken (38% past wel vs. 31% gemiddeld).
- Ook Nederlanders die boven modaal verdienen maken *vaker* gebruik van online tools (39% past wel vs. 31% gemiddeld).

Vooraf op de tarieven letten

- Laagopgeleiden letten *vaker* vooral op de tarieven (14% past niet vs. 22% gemiddeld)

Adviseren door mensen uit de directe omgeving

- Het aandeel dat zich laat adviseren door mensen uit de directe omgeving is *groter* bij vrouwen (18% past niet vs. 25% gemiddeld).
- Ook 18- tot 34-jarigen laten zich *vaker dan gemiddeld* adviseren door mensen uit hun omgeving (39% past wel vs. 23% gemiddeld). 35- tot 64-jarigen (18% past wel) en 65- tot 80-jarigen (13% past wel) kiezen daar juist *minder dan gemiddeld* voor.

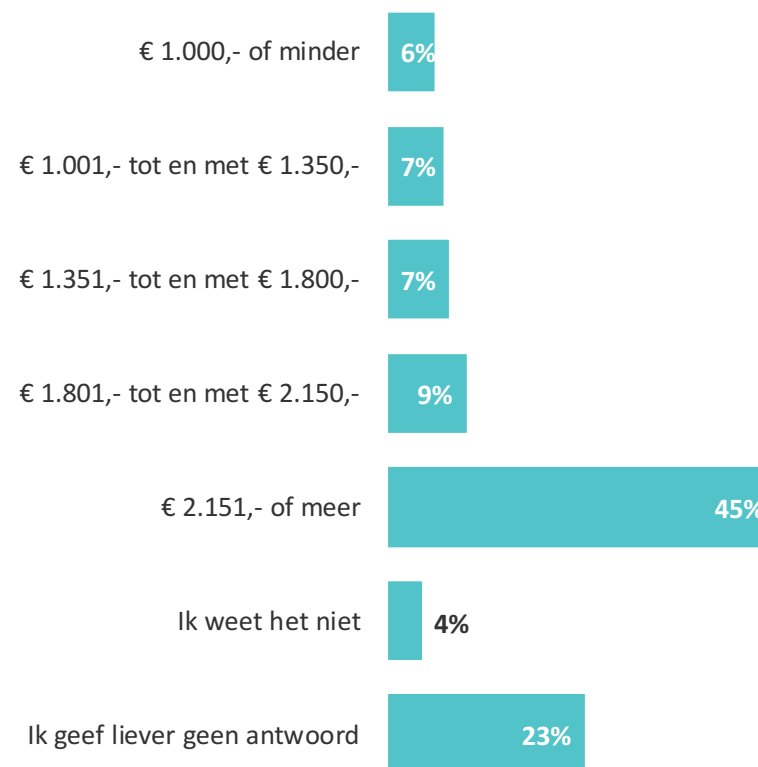
[Terug naar resultaten](#)

Vergelijking tussen subgroepen 2017

- Het netto maandinkomen van het huishouden van mannen is *vaker €2.151 of meer* (56% vs. 45% gemiddeld). Vrouwen *geven vaker liever geen antwoord* op de vraag (29% vs. 23% gemiddeld).
- 18- tot 34-jarigen verdienen *vaker maximaal €1.000* (12% vs. 6% gemiddeld) en *minder vaak €2.151 of meer* (30% vs. 45% gemiddeld). *Vaker weten ze niet wat hun huishoudinkomen is* (9% vs. 4% gemiddeld).
- 35- tot 64-jarigen hebben *vaker een huishoudinkomen van €2.151 of meer* (51% vs. 45% gemiddeld).
- In het huishouden van hoogopgeleide Nederlanders verdient men *vaker €2.151 of meer* (60% vs. 45% gemiddeld). In het huishouden van laagopgeleide Nederlanders is dat juist *minder vaak* dan gemiddeld het geval (22%).

Wat is op dit moment het netto maandinkomen van jouw huishouden? (Basis - Allen, n=1.040)

In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stelling?
Ik heb op dit moment te veel schulden (Basis - Allen, n=1.040)

- Zeer mee oneens
- Oneens
- Niet eens, niet oneens
- Eens
- Zeer mee eens
- Weet ik niet
- Ik geef liever geen antwoord

Deze vragen zijn toegevoegd in 2017. Vergelijkende gegevens uit eerdere metingen ontbreken.

Hoe vaak heb je in de afgelopen maand stress ervaren door jouw financiële situatie? (Basis - Allen, n=1.040)

- Nooit
- Soms
- Regelmatig (wekelijks)
- Vaak
- Altijd (elke dag)

In welke mate heeft deze stress over jouw financiële situatie een negatieve invloed op jouw dagelijks functioneren? (Basis - Ervaart weleens stress, n=402)

- Niet of in zeer kleine mate
- In kleine mate
- Niet in grote, niet in kleine mate
- In grote mate
- In zeer grote mate

[Terug naar resultaten](#)

Vergelijking tussen subgroepen 2017

Hebben van te veel schulden

- Het percentage dat naar eigen zeggen te veel schulden heeft, is *hoger* bij 18- tot 34-jarigen (14% (zeer) eens vs. 8% gemiddeld) en bij Nederlanders met een beneden modaal inkomen (14% (zeer) eens).

Ervaren van stress door financiële situatie

- 18- tot 34-jarigen ervaren *vaker* stress door hun financiële situatie (21% minstens regelmatig vs. 12% gemiddeld). 65- tot 80-jarigen hebben juist *minder vaak* dan gemiddeld stress van hun financiële situatie (6% minstens regelmatig).
- Nederlanders die beneden modaal verdienen ervaren *vaker* stress door hun financiële situatie (47% nooit vs. 61% gemiddeld). Nederlanders met een boven modaal inkomen hebben *minder dan gemiddeld* stress om die reden (68% nooit).

Negatieve invloed van stress op dagelijks functioneren

- Het aandeel dat negatieve invloed van stress over de financiële situatie ervaart op het dagelijks functioneren is *groter* bij laagopgeleiden (7% niet of in zeer kleine mate vs. 29% gemiddeld) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (18% niet of in zeer kleine mate). Het is juist *kleiner dan gemiddeld* bij hoogopgeleiden (42% niet of in zeer kleine mate) en Nederlanders met een boven modaal inkomen (36% niet of in zeer kleine mate).

[Terug naar resultaten](#)

In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen?

(Basis- Allen, n=1.040)

Ik vraag me nooit af of ik mijn rekeningen wel kan betalen

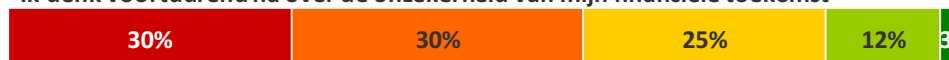
Ik probeer achter de oorzaken te komen van mijn financiële situatie

Ik vind het moeilijk om gedachten over mijn financiën los te laten

Ik denk voortdurend na over de onzekerheid van mijn financiële toekomst

Ik kan niet stoppen met denken aan mijn financiën

■ Zeer mee oneens ■ Oneens ■ Niet eens, niet oneens ■ Eens ■ Zeer mee eens

Deze vragen zijn toegevoegd in 2017. Vergelijkende gegevens uit eerdere metingen ontbreken.

[Terug naar resultaten](#)

Vergelijking tussen subgroepen 2017

Ik vraag me nooit af of ik mijn rekeningen wel kan betalen

- Nederlanders die zich nooit afvragen of ze hun rekeningen wel kunnen betalen zijn *vaker dan gemiddeld* hoogopgeleiden (47% vs. 43% gemiddeld) en Nederlanders met een boven modaal inkomen (52%). Het zijn *minder vaak* dan gemiddeld Nederlanders met een beneden modaal inkomen (31%).

Ik probeer achter de oorzaken te komen van mijn financiële situatie

- Het aandeel dat probeert achter de oorzaken te komen van hun financiële situatie is *groter* bij Nederlanders die beneden modaal verdienen (34% vs. 29% gemiddeld).

Ik vind het moeilijk om gedachten over mijn financiën los te laten

- 18- tot 34-jarigen vinden het *vaker* dan gemiddeld moeilijk om gedachten over hun financiën los te laten (23% vs. 17% gemiddeld). Dat geldt ook voor Nederlanders die beneden modaal verdienen (24%). Bij 65- tot 80-jarigen (10%) en hoogopgeleide Nederlanders (12%) is dat *minder vaak* dan gemiddeld het geval.

Ik denk voortdurend na over de onzekerheid van mijn financiële toekomst

- 18- tot 34-jarigen denken vaker voortdurend na over de onzekerheid van hun financiële toekomst (21% eens vs. 15% gemiddeld). Dat geldt ook voor Nederlanders die beneden modaal verdienen (25%).
- Hoogopgeleide Nederlanders (69% oneens vs. 60% gemiddeld) en Nederlanders met een boven modaal inkomen (72%) denken hier juist minder vaak dan gemiddeld voortdurend over na.

Ik kan niet stoppen met denken aan mijn financiën

- Het zijn *vaker* Nederlanders met een beneden modaal inkomen die niet kunnen stoppen met denken aan hun financiën (18% eens vs. 11% gemiddeld).
- Hoogopgeleide Nederlanders (75% oneens vs. 67% gemiddeld) en Nederlanders die boven modaal verdienen (75%) ervaren dit juist minder dan gemiddeld.

[Terug naar resultaten](#)

In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen?
(Basis - Allen, n=1.040)

Ik raak zelden in gedachten verzonken over mijn geldzaken

Mijn geldzaken zijn nooit ver uit mijn gedachten

Ik denk veel na over hoe ik financiële problemen moet oplossen

Ik merk dat gebeurtenissen die te maken hebben met mijn financiën telkens opnieuw door mijn gedachten gaan

Ik vraag me vaak af of ik wel genoeg geld heb om rond te komen

■ Zeer mee oneens
 ■ Oneens
 ■ Niet eens, niet oneens
■ Eens
 ■ Zeer mee eens

Deze vragen zijn toegevoegd in 2017. Vergelijkende gegevens uit eerdere metingen ontbreken.

[Terug naar resultaten](#)

Vergelijking tussen subgroepen 2017

Ik raak zelden in gedachten verzonken over mijn financiën

- Het percentage dat *zelden* in gedachten verzonken raakt over de financiën is *lager* dan gemiddeld bij Nederlanders met een beneden modaal inkomen (33% vs. 45% gemiddeld). Het is *hoger* dan gemiddeld bij hoogopgeleiden (54%) en Nederlanders met een boven modaal inkomen (52%).

Mijn geldzaken zijn nooit ver uit mijn gedachten

- Dat geldzaken nooit ver uit de gedachten zijn, geldt *vaker* voor 18- tot 34-jarigen (28% vs. 23% gemiddeld) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (31%). Bij 65- tot 80-jarigen geldt het *minder vaak* dan gemiddeld (13%).

Ik denk veel na over hoe ik financiële problemen moet oplossen

- Nederlanders die beneden modaal verdienen denken *vaker* veel na over hoe ze financiële problemen op moeten lossen (31% vs. 20% gemiddeld). 65- tot 80-jarigen doen dat *minder vaak* dan gemiddeld (12%).

Ik merk dat gebeurtenissen die te maken hebben met mijn financiën telkens opnieuw door mijn gedachten gaan

- Het aandeel dat merkt dat gebeurtenissen die te maken hebben met hun financiën telkens opnieuw door hun gedachten gaan is *groter dan gemiddeld* bij Nederlanders met een inkomen beneden modaal (25% vs. 17% gemiddeld). Bij 65- tot 80-jarigen (12%) is het *kleiner*.

Ik vraag me vaak af of ik wel genoeg geld heb om rond te komen

- Nederlanders die beneden modaal verdienen vragen zich *vaker* af of ze wel genoeg geld hebben om rond te komen (31% vs. 16% gemiddeld). Voor 65- tot 80-jarigen (11%) en hoogopgeleiden (10%) geldt dat *minder vaak* dan gemiddeld.

[Terug naar resultaten](#)

In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen?
(Basis - Allen, n=1.040)

Ik word zelden boos op mezelf over mijn financiën

Wanneer ik nadenk over mijn financiële situatie dan voel ik me onbezorgd

Ik voel me onzeker wanneer ik denk aan mijn financiële toekomst

Wanneer ik aan mijn financiën denk, maakt dit mij verdrietig

Ik word boos wanneer ik nadenk over mijn financiën

■ Zeer mee oneens ■ Oneens ■ Niet eens, niet oneens ■ Eens ■ Zeer mee eens

Deze vragen zijn toegevoegd in 2017. Vergelijkende gegevens uit eerdere metingen ontbreken.

[Terug naar resultaten](#)

Vergelijking tussen subgroepen 2017

Ik word zelden boos op mezelf over mijn financiën

- Het aantal Nederlanders dat zelden boos wordt op zichzelf over hun financiën is *groter* onder hoogopgeleide Nederlanders (78% vs. 66% gemiddeld) en Nederlanders met een boven modaal inkomen (77%). Het aantal is *kleiner* bij Nederlanders die een inkomen beneden modaal hebben (51%).

Wanneer ik nadenk over mijn financiële situatie, dan voel ik me onbezorgd

- 65- tot 80-jarigen voelen zich vaker onbezorgd als ze nadenken over hun financiën (51% vs. 42% gemiddeld). Dat geldt ook voor hoogopgeleiden (51%) en Nederlanders met een boven modaal inkomen (54%). Bij middelbaar opgeleiden (36%) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (26%) is dat *minder vaak* dan gemiddeld het geval.

Ik voel me onzeker wanneer ik denk aan mijn financiële toekomst

- Het aandeel dat zich onzeker voelt wanneer ze denken aan hun financiële toekomst is *groter* bij 18- tot 34-jarigen (24% vs. 15%

gemiddeld), Nederlanders met een middelbare opleiding (21%) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (28%). Het aandeel is juist *kleiner* bij 65- tot 80-jarigen (8%), hoger opgeleiden (10%) en Nederlanders die boven modaal verdienen (9%).

Wanneer ik aan mijn financiën denk, maakt dit mij verdrietig

- Nederlanders met een beneden modaal inkomen geven *vaker* aan dat het hen verdrietig maakt als ze aan hun financiën denken (27% vs. 11% gemiddeld). Nederlanders met een boven modaal inkomen (5%) geven dit *minder vaak* dan gemiddeld aan.

Ik word boos wanneer ik nadenk over mijn financiën

- Het aandeel dat boos wordt als ze nadenken over hun financiën is *groter* bij Nederlanders met een beneden modaal inkomen (16% vs. 8% gemiddeld). Het is *kleiner* dan gemiddeld bij Nederlanders met een boven modaal inkomen (85% oneens vs. 72% gemiddeld).

[Terug naar resultaten](#)

In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen?
(Basis - Allen, n=1.040)

Ik heb zelden moeite om mij te concentreren op een taak vanwege mijn financiën

Wanneer ik nadenk over mijn financiën dan voel ik me ontspannen

Herinneringen aan mijn geldzaken hebben mijn levensvreugde beperkt

Ik voel me angstig als ik nadenk over mijn financiën

Ik raak vaak afgeleid van mijn bezigheden door gedachten over mijn financiën

■ Zeer mee oneens ■ Oneens ■ Niet eens, niet oneens ■ Eens ■ Zeer mee eens

Deze vragen zijn toegevoegd in 2017. Vergelijkende gegevens uit eerdere metingen ontbreken.

[Terug naar resultaten](#)

Vergelijking tussen subgroepen 2017

Ik heb zelden moeite om mij te concentreren op een taak vanwege mijn financiën

- Hoogopgeleiden hebben *vaker* zelden moeite om zich te concentreren op een taak vanwege hun financiën (61% vs. 55% gemiddeld). Dat geldt ook voor Nederlanders die boven modaal verdienen (65%). Laagopgeleide Nederlanders (40 %) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (42%) hebben hier *minder vaak* dan gemiddeld zelden moeite mee.

Wanneer ik nadenk over mijn financiën, dan voel ik me ontspannen

- Het aandeel dat zich ontspannen voelt als ze nadenken over hun financiën is *groter dan gemiddeld* bij hoogopgeleiden (54% vs. 40%) en Nederlanders die boven modaal verdienen (55%). Het aandeel is *kleiner* bij 18- tot 34-jarigen (34%), middelbaar opgeleiden (32% en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (25%).

Herinneringen aan mijn geldzaken hebben mijn levensvreugde beperkt

- Het percentage dat het oneens is met deze stelling is *hoger* bij 65- tot 80-jarigen (74% vs. 66% gemiddeld), bij hoogopgeleiden (75%) en bij Nederlanders met een boven modaal inkomen (75%). Het is juist *lager* bij 18- tot 34-jarigen (57%) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (49%).

Ik voel me angstig als ik nadenk over mijn financiën

- Het aandeel dat het oneens is met deze stelling is *groter* bij 65- tot 80-jarigen (76% vs. 69% gemiddeld), hoogopgeleiden (79%) en Nederlanders die boven modaal verdienen (82%). Het is *kleiner* bij 18- tot 34-jarigen (58%), middelbaar opgeleiden (63%) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (50%).

Vervolg op volgende pagina

[Terug naar resultaten](#)

Vergelijking tussen subgroepen 2017

Vervolg van vorige pagina

Ik raak vaak afgeleid van mijn bezigheden door gedachten over mijn financiën

- Het percentage dat het oneens zijn met deze stelling, is *hoger* bij 65- tot 80-jarigen (79% vs. 74%), hoogopgeleid (81%) of verdienen boven modaal (83%). Het is *lager* bij 8- tot 34-jarigen (66%), laagopgeleide Nederlanders (65%) of Nederlanders die beneden modaal verdienen (62%).

[Terug naar resultaten](#)

In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen?
(Basis - Allen, n=1.040)

Mijn financiële situatie bepaalt mijn leven

Door mijn financiële situatie heb ik het gevoel dat ik nooit de dingen zal hebben die ik wil

Ik maak mij zorgen over mijn financiële toekomst

■ Zeer mee oneens ■ Oneens ■ Niet eens, niet oneens ■ Eens ■ Zeer mee eens

Deze vragen zijn toegevoegd in 2017. Vergelijkende gegevens uit eerdere metingen ontbreken.

In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen? (Basis - Allen, n=1.040)

Ik denk dat ik mijn financiële zaken goed zelf kan regelen

Ik heb het gevoel dat ik controle heb over mijn financiële situatie

Ik ben tevreden over mijn financiële situatie

Ik ben bezig mijn financiële toekomst veilig te stellen

■ Zeer mee oneens ■ Oneens ■ Niet eens, niet oneens
■ Eens ■ Zeer mee eens

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

Mijn financiële situatie bepaalt mijn leven

- Voor Nederlanders die beneden modaal verdienen geldt *vaker* dat hun financiële situatie hun leven bepaalt (34% vs. 23% gemiddeld).

Door mijn financiële situatie heb ik het gevoel dat ik nooit de dingen zal hebben die ik wil

- Deze stelling geldt minder vaak dan gemiddeld voor hoogopgeleiden (71% oneens vs. 58% gemiddeld) en Nederlanders die boven modaal verdienen (73%). Hij geldt vaker dan gemiddeld voor laagopgeleiden (45% oneens) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (36% oneens).

Ik maak mij zorgen over mijn financiële toekomst

- Het aandeel dat zich zorgen maakt over hun financiële toekomst is *groter* bij 18- tot 34-jarigen (22% vs. 16% gemiddeld), middelbaar opgeleiden (21%) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (31%).

Het is *kleiner* bij 65- tot 80-jarigen (11%), hoogopgeleiden (10%) en boven modaal-verdieners (9%).

Ik denk dat ik mijn financiële zaken goed zelf kan regelen

- 65- tot 80-jarigen denken vaker dat ze hun financiële zaken goed zelf kunnen regelen (87% vs. 81% gemiddeld). Dat geldt ook voor hoogopgeleide Nederlanders (87%) en Nederlanders die boven modaal verdienen (91%). 18- tot 34-jarigen (71%), laagopgeleide Nederlanders (72%) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (71%) denken *minder vaak dan gemiddeld* dat zij hun financiële zaken zelf goed kunnen regelen.

Vervolg op volgende pagina

[Terug naar resultaten](#)

Verschillen tussen subgroepen 2017

Vervolg van de vorige pagina

Ik heb het gevoel dat ik controle heb over mijn financiële situatie

- Het percentage dat het gevoel heeft controle te hebben over hun financiële situatie is *hoger* bij 65- tot 80-jarigen (82% vs. 72% gemiddeld), hoogopgeleiden (79%) en Nederlanders met een boven modaal inkomen (81%). Bij 18- tot 34-jarigen (64%), middelbaar opgeleiden (66%) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (61%) is het percentage juist *lager*.

Ik ben tevreden over mijn financiële situatie

- Hoogopgeleiden zijn *vaker* tevreden over hun financiële situatie (69% vs. 58% gemiddeld). Dat geldt ook voor Nederlanders met een boven modaal inkomen (72%). Middelbaar opgeleiden (53%) en laagopgeleiden (49%) en Nederlanders die beneden modaal verdienen (38%) zijn juist *minder vaak* dan gemiddeld tevreden.

Ik ben bezig mijn financiële toekomst veilig te stellen

- Het aandeel dat bezig is de financiële toekomst veilig te stellen is *groter* onder 18- tot 34-jarigen (53% vs. 46% gemiddeld), hoogopgeleide Nederlanders (54%) en Nederlanders die boven modaal verdienen (55%). Het aandeel is *kleiner* onder 65- tot 80-jarigen (30%), laagopgeleide Nederlanders (34%) en Nederlanders met een beneden modaal inkomen (36%).

[Terug naar resultaten](#)

Financieel gedrag

In dit onderzoek hanteren we de volgende definitie van financieel gedrag (of van ‘verantwoord financieel gedrag’): iemand vertoont verantwoord financieel gedrag *wanneer hij weloverwogen keuzes maakt zodanig dat zijn financiën in balans zijn, zowel op de korte als op de lange termijn.*

Aan deze definitie liggen drie aspecten ten grondslag die zijn verwerkt in de vragenlijst. Deze dimensies zijn bevestigd in de 0-meting (2013).

- 1. Management van geld:** dit betreft met name het in balans houden van de inkomsten en uitgaven (rondkomen) en controle houden (budgetteren, administratie voeren, buffers houden).
- 2. Financieel plannen:** dit betreft rekening houden met mogelijk al dan niet voorzienbare gebeurtenissen op de korte en lange termijn en hierop anticiperen.
- 3. Bewust beslissingen nemen ten aanzien van financiële producten:** dit betreft kritisch kopen van producten (advies zoeken waar nodig, niet alleen naar prijs kijken), met name ten aanzien van het aanschaffen van financiële producten en het evalueren van de producten die men eerder heeft aangeschaft.

Deze drie componenten hangen onderling zo weinig samen dat financieel gedrag niet als één dimensie moet worden gezien maar als drie dimensies die los staan van elkaar. Dat betekent dat als iemand goed is in bijvoorbeeld management van geld, dat niet betekent dat die persoon ook goed is in bijvoorbeeld financieel plannen of bewust beslissingen nemen ten aanzien van financiële producten.

[Terug naar achtergrond](#)

- **Veldwerkperiode**
 - Het veldwerk is uitgevoerd in de periode van 8 juni 2017 tot en met 11 juni 2017
- **Methode respondentselectie**
 - Uit het StemPunt-panel van Motivaction
- **Incentives**
 - De respondenten hebben als dank voor deelname aan het onderzoek een punten voor het StemPunt spaarprogramma ontvangen
- **Weging**
 - De onderzoeksdata zijn gewogen (zie ook bijlage gewogen en ongewogen data), daarbij fungeerde het Mentality-ijkbestand als herwegingskader. Dit ijkbestand is wat betreft sociodemografische gegevens gewogen naar de Gouden Standaard van het CBS. Aanvullend is gewogen op huishoudsamenstelling, werkzaamheid en inkomen.
- **Responsverantwoording online onderzoek**
 - In de veldwerkperiode is aan 5.000 personen een uitnodigingsmail verstuurd. Op de slotdatum van het veldwerk (zie bij Veldwerkperiode) was het gewenste aantal vragenlijsten ingevuld en is de toegang tot de vragenlijst op internet afgesloten
- **Bewaartermijn primaire onderzoeksbestanden**
 - Digitaal beschikbare primaire onderzoeksbestanden worden tenminste 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard. Beeld- en geluidsopnames op cd en niet digitaal beschikbare schriftelijke primaire bestanden zoals ingevulde vragenlijsten, worden tot 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard.
- **Overige onderzoekstechnische informatie**
 - Overige onderzoekstechnische informatie en een exemplaar van de bij dit onderzoek gehanteerde vragenlijst is op aanvraag beschikbaar voor de opdrachtgever

[Methode
en opzet](#)

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Leeftijd				
18 t/m 34 jaar	175	16,8	279	26,8
35 t/m 64 jaar	605	58,2	577	55,4
65 t/m 80 jaar	260	25,0	184	17,7
Opleidingsniveau				
Hoog (wo/hbo)	293	28,2	354	34,0
Middel (havo/vwo/mbo/mavo)	526	50,6	496	47,6
Laag (ibo/basisschool/geen opleiding)	221	21,3	190	18,3
Geslacht				
Mannen	523	50,3	530	50,9
Vrouwen	517	49,7	510	49,1
Inkomen*				
Beneden modaal	499	48,0	192	25,0
Modaal	179	17,2	65	8,4
Boven modaal	362	34,7	513	66,6

* Nederlanders van wie het inkomen onbekend is, zijn niet meegenomen in de weging. Daardoor telt de totale n hier niet op tot 1.040

[Methode en opzet](#)

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Nielsenregio				
Drie grote gemeenten	106	10,2	111	10,7
West	320	30,8	333	32,0
Noord	90	8,7	94	9,0
Oost	200	19,2	224	21,5
Zuid	261	25,1	240	23,1
Randgemeenten	63	6,1	38	3,7
Aantal personen in huishouden				
1 persoon	251	24,1	207	20,0
2 personen	422	40,6	382	36,8
3 personen	161	15,4	171	16,5
4 personen	149	14,2	190	18,3
5 personen	37	3,6	63	6,1
6 personen of meer	19	1,8	24	2,3

[Methode
en opzet](#)

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Mentality				
Moderne burgerij	228	21,9	221	21,3
Opwaarts mobielen	132	12,7	162	15,6
Postmaterialisten	117	11,3	102	9,8
Nieuwe conservatieven	98	9,4	128	12,3
Traditionele burgerij	148	14,2	115	11,1
Kosmopolieten	125	12,0	143	13,7
Postmoderne hedonisten	116	11,2	96	9,2
Gemaksgeoriënteerden	76	7,3	74	7,1
Werkzaamheid				
Zelfstandig ondernemer	59	5,7	77	7,4
In loondienst	421	40,5	496	47,7
Niet werkend/overig	560	53,8	467	44,9

[Methode
en opzet](#)

Auteursrecht

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage – anders dan integrale publicatie – is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International B.V.

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

